



Zdravíme pana
J. JANOŠÍKA,
Florida



50 centů

TELEFONY:
(708) 749-1891
(708) 749-1898

6426 WEST
CERMAK ROAD
BERWYN, IL.
60402

(USPS 092670)

DENNÍ HLASATEL

THE OLDEST CZECHOSLOVAK DAILY NEWSPAPER IN THE FREE WORLD

Czechoslovak Daily Herald

VOL. XCVIII.

SECOND CLASS
POSTAGE PAID AT
BERWYN, ILLINOIS



Established 1891

ČTVRTEK 5. DUBNA 1990 - Čís. 25

THURSDAY, APRIL 5, 1990

Gorbačov varuje Litvu před 'těžkými následky'

MOSKVA - Sovětský svaz

Do Litvy přijely další vojenské posily z Moskvy a to den po tom, co Michail Gorbačov varoval před 'těžkými následky', když Litevská republika bude trvat na své nezávislosti a deklaraci o ní neodvolá. Žádost o zrušení vyhlášení nezávislosti litevský parlament na svém nedělním zasedání 1. dubna ale odmítl, ačkoliv by mohlo dojít k nějakému kompromisu vydáním legálního memoranda, v němž by se žádalo sjednání separace Litvy od Sovětského svazu. Před příjezdem posil bylo v Litvě podle odhadu 30.000 sovětských vojáků a 1500-2000 parašutistů. V pondělí 2. dubna odešli podle příkazu z Litvy poslední zahraniční západní novináři, jak jim to nařídilo sovětské ministerstvo zahraničí.



Kolona sovětských ozbrojených vozů na dopravu vojenského personálu projíždí s duněním litvinským hlavním městem

Amerika by měla uznat Litvu

Richard R. Krickus

Bushův Bílý dům zůstává němý a neodpovídá na naléhavé žádosti z Vilna, aby Spojené státy uznaly nově organizovanou litevskou vládu. Takové mlčení je hádankou. Washington tvrdí, že násilné přivtělení Litvy k Sovětskému svazu v roce 1940 je nezákonné, ale přesto odmítá diplomaticky uznat vládu prezidenta Vytautuse Landsbergise. Prezident Bush tvrdí, že americké uznání Litvy jako samostatného státu by mohlo podkopat snažení Michaila Gorbačova, když tento nový sovětský prezident stojí tváří v tvář vážným ekonomickým problémům, rostoucí nespokojenosti lidu a násilným etnickým roztržkám doma. Bush tvrdí, že životně důležitým zájmem Spojených států je uchránit Gorbačova od nezdaru, kterého by mohli využít jeho neostaliniští odpůrci k jeho odstranění. Prezident vyzval obě strany,

aby se zdržely vzájemného vyhrožování a své rozpory řešily vyjednáváním. Zastánci postoje americké vládní správy argumentují tím, že i kdyby Litevci byli schopni kontrolovat svoji zemi politicky a dosáhnout schopnosti hospodářského růstu, Spojené státy by nemohly donutit Gorbačova, aby uznal Landsbergisovu vládu. Uvádí, že tato příčina nejlépe možná vysvětluje nejen to, proč Washington Litevskou republiku veřejně neuznal, ale že diplomatického uznání se Litvě nedostalo od žádné jiné vlády kromě vlády australské. Jiní v Bushově vládě zase říkají, že není třeba mít žádné obavy, protože Gorbačovův způsob jednání proti opozici byl vždy prudce bouřící a nešetřící hrozbami, ale že nakonec v minulosti vždycky se snažil o usmíření. Tvrdí, že totéž bude v otázce Litvy, že není zapotřebí nátlaku Washingtonu a riskování Gorbačovovy dobré vůle. Pokračování na str. 4

Krátkovlnné vysílání ze západu udržuje glasnost

Jon Basil Utley

Krátkovlnné vysílání udělalo mnoho z toho, co dalo vznik věku glasnosti. Nyní hraje vedoucí roli ve fedrování a informování počátečních demokratických sil uvnitř sovětské říše. Taková byla analýza vrchních vedoucích rádia Svobodná Evropa, Hlasu Ameriky, Deutsche Welle (Německá vlna), Radio France, Radio Canada a jiných, na konferenci Ústavu svobody ve Valley Forge, podporované Houstonskou univerzitou. Komunistické země, s nedostatkem místních zábavních příležitostí mají milióny posluchačů krátkovlnného rádia. (Když jsem byl před dvěma lety v Leningradě, mé rádio zachytilo pouze jedno vysílání (AM) v 1 hodinu v noci. V Moskvě bylo ve dne pět stanic AM, žádné FM. Ani v Leningradě ani v Moskvě; televizní vysílání pozdě večer je minimální. Pokračování na str. 3

Obchod se směje, lidé ne

O tom, co u nás dostanou Rakušané za hubičku

Košíček plný sýrů, na kase se objevuje součet: 35,20 Kčs. Zákazník vytahuje jednu stovku, druhou, třetí, padesátku a po kapsách hledá dvě koruny. Vyděšená prodavačka sune stovky zpět a ještě vrací drobné. Zákazník je mile překvapen. Z Rakouska přijel asi poprvé a hodnotu našich korun ještě nepochopil. Pokrač. na str. 2

Nové strategie pro nová ohrožení

Robert J. Hanks

Moskevské impérium se rozpadá, komunismus je v úpadku, obavy západu ze sovětského rozšiřování moci prudce klesají a rovnováha moci v Evropě prochází pozoruhodnou přeměnou. Někteří vědátoři tvrdí, že NATO vyhrálo válku a může nyní být zrušeno.

Jen ne tak rychle! Úmysly se mohou změnit přes noc, ale potrvá to léta, než se změní vojenské schopnosti. Ale Washington byl měl Pokračování na str. 4

Obchod se směje...

Příběh, kterého jsem byla svědkem v jedné českobudějovické mlékárně, nebyl asi typický. Rakouští turisté už o láci u svých severních sousedů dobře vědí a přijíždějí přímo v houfích. V polovině února o to víc, že tamnější děti mají prázdniny. Jen na hraničním přechodu v Dolním Dvořišti, které je jedním ze šesti na jihu Čech, denně odbavují kolem 3000 lidí. Domů se povětšinou vracejí, jen co u nás obchody zavřou.

"Obchod nám jenom kvete, nemůžeme si stěžovat. Jen za leden jsme plánovaný maloobchodní obrat ve výši 23,400.000 Kčs překročili skoro o dva milióny", řekla mi ing. Eva Králová, vedoucí provozu českobudějovického obchodního domu Prior. I tady se nebývale zvýšil zájem nejen o sklo, ale i sportovní sortiment a textil všeho druhu. U domácích potřeb dokonce hrozí vykoupení zásob. "Velkoobchod průmyslovým zbožím nám krátí dodávky, a Rakušané nakupují od kovadlin, přes svěráky, zahradní náčiní až po kleště v podstatě všechno. Není se co divit, do jižních Čech mají nejbliž zemědělci a tady, co potřebují, je pro ně za hubičku."

V Prioru si nestěžují ani na daleko větší odbyt potravin, zejména tvrdých sýrů, másla, trvanlivých salámů, šunky i alkoholu. Když už není na pultech ruská vodka a sekt, berou prý naši jižní hosté všechno, co má bublinky a větší grády. Zvýšené objednávky však Prioru dodavatel plní a kasa se úspěšně nadouvá. Nikoli však státní. Ta při dotaci našich potravin takhle ještě rychleji chudne.

V těchto dnech, kdy v centru Českých Budějovic už pomalu vládne němčina, nepočítají jen obchodníci. "Na tenhle kožich za devět tisíc by mi můj mužskej musel dát tři platy. A Rakušan? Ten si jich za jeden plat u nás koupí klidně šest. Je to k pláči", oslovila mě neznámá paní, když jsem včera odcházela z Prioru. Přiznám se, že ten kožich, co už



DALŠÍ NĚMECKÉ HRANICE ZRUŠENY

V pondělí vešlo v platnost zrušení pohraniční kontroly na německém moři, o víkendy na sta námořníků oslavovalo poblíž Glienickeho mostu mezi Západním Berlinem a Potsdamem ve Východním Německu

Zprávy ZE SVĚTA

BERLÍN - Západní Německo

Západoněmecký ministr vnitra Wolfgang Schaeuble řekl, že je zapotřebí vyhlášení velkomyslné amnestie, aby bylo zastaveno vytváření další nestability ve Východním Německu. Tato amnestie by se týkala také bývalých příslušníků východoněmecké tajné státní policie zvané Stasi, kterou komunistický režim používal ke kontrolování země. Od provedení prvních svobodných voleb se vynořila údajná tvrzení, že až 40 členů nového parlamentu z celkového počtu 400 mělo nějaké spojení s touto tajnou policií. Mezi nimi je předseda sociálně-demokratické strany Ibrahim Boehme, který se prozatímne vzdal úřadu, než bude jeho jméno očištěno, i vůdce východoněmec-

večer byl asi za hranicemi, mě mrzí nejmiň. Ale jak vidno, kromě ekonomických ztrát, současná invaze rakouských turistů s sebou nese i další rýhy v sebevědomí našich lidí.

Marie Ptáčková,
převzato čl. 'Mladá fronta'

kých křesťanských demokratů Lothar de Maiziere, který takové obvinění proti němu vznesené označil za nesmysl. Návrh na amnestii odmítli v Západním Německu sociální demokraté spolu se stranou svobodných demokratů; levicové skupiny a představitelé církve ve Východním Německu žádají zase mezinárodní prošetření těchto udání.

BUDAPEŠT' - Mad'arsko

Největší politická strana vyšlá z prvních svobodných voleb - Mad'arské demokratické fórum - vyslovila souhlas s vytvořením spojeneckého svazku s dvěma menšími konzervativními stranami - Křesťansko-demokratickou a Nezávislou malorolnickou - v doplňovacích volbách, které se budou konat 8. dubna. Voliči budou volit toho kandidáta bez ohledu na jeho příslušnost ke kterékoli z těchto stran, který má největší podporu ve volebním distriktu.

Státní tisková kancelář MTI ohlásila, že mad'arská letecká společnost Malev obnoví lety se sovětskými židovskými emigranty do Izraele po té, co ministr dopravy a komunikací zbavil místa generálního ředitele společnosti Lajose Jahodu. I sovětské noviny Literaturnaja gazeta kritizovaly Malev za zrušení těchto letů a obvinily aerolinie z nerozhodnosti v boji proti mezinárodnímu terorismu.

SOFIE - Bulharsko

Vládnoucí komunisté se dohodli s demokratickou opozicí o konání svobodných voleb, první od doby skončení druhé světové války, které se mají konat ve dnech 10. a 17. června. Vládnoucí Státní rada byla nahrazena prezidentem zvoleným parlamentem. Bulharská vláda dále ohlásila, že zastavuje splátky na svůj



zahraniční dluh činící 10 biliónů dolarů, ale že bude pokračovat v placení úroků. Jinak bezpečnostní autority zatkly náměstka ministra vnitra, v důchodu žijícího generála Mincha Spassova, o němž se tvrdí, že byl odpovědný za řízení koncentračního tábora, ve kterém měly zahynout stovky vězňů během stalinistické vlády Todora Živkova. Úřad vojenského prokurátora pak uvedl, že generál je obžalován také z napomáhání ke a podporování zpronevěř, když řídil úřad komunistické strany mající na starosti cestování do ciziny.

BEIJING - Čínská lidová strana

Čínský ministr zahraničí Qian Qichen varoval, že by utrpěly americko-čínské vztahy, kdyby Bush uvalil na Čínu obchodní sankce na protest proti tvrdému, krvavému zákroku čínské vlády proti pro-demokratickým demonstrantům vloni v červnu. Rovněž požadoval, aby čínský disident Fang Lizhi, který se nachází na americkém velvyslanectví, se přiznal k provádění protirevoluční činnosti. Členové amerického kongresu žádali zavedení ekonomických sankcí proti Číně v důsledku pokračujícího potlačení politického disentu. Prezident Bush musí informovat kongres do 30. června, zda má v úmyslu obnovit dohodu z roku 1980 poskytující Číně statut zvýhodněného obchodování se Spojenými státy.

*
Říká-li někdo, že klade všechny karty na stůl, spočítejte je!
*

Měj oči otevřené před manželstvím, zpola otevřené potom!
*

				Czechoslovak Daily Herald			
Established 1891				The Denni Hlasatel			
6426 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill. 60402							
Tel. 1 (708) 749-1891 and 749-1898							
Second class postage paid at Berwyn, Ill.							
Published Tuesdays,		Thursdays and Sundays, except holidays					
SUBSCRIPTION PRICES (Ceny předplatného):							
		KANADA: in U.S. dollars					
		DAILY					
DAILY and SUNDAYS (Denni a nedělní)		and SUNDAYS (Denni a nedělní)		SUNDAY ONLY (nedělní pouze)			
3 months 22.00 dol.		3 months 28.00 dol.		14.00			
6 months 40.00 dol.		6 months 50.00 dol.		25.00			
12 months 78.00 dol.		12 months 95.00 dol.		45.00			
SUNDAYS ONLY (nedělní pouze)							
3 months 12.00 dol.							
6 months 22.00 dol.							
12 months 40.00 dol.							
Denni a Nedělní Hlasatel je otevřenou tribunou pro všechny čtenáře, bez rozdílu politické či spolkové příslušnosti a náboženského vyznání. Upozorňujeme, že redakce se nemusí vždycky s uveřejněnými články ztotožňovat. Redakce si vyhrazuje právo zkracovat zasláné články. Zasláné rukopisy se nevracejí. Za změnu adresy účtujeme dva dolary.							
OVERSEAS: in U.S. dollars							
3 months 32.00		18.00					
6 months 60.00		30.00					
12 months 115.00		58.00					

Dosud neznámá revoluční arabská skupina vzala na sebe odpovědnost za postřelení polského diplomata a jeho ženy v západní části města v pátek 30. března. K tomuto teroristickému

činu došlo ani ne za týden, co Polsko se nabídlo pomoci sovětským Židům emigrovat do Izraele.

Křesťanský misionář William Robinson ze Spojených států byl

Krátkovlnné vysílání...

Sověti kdysi záviseli na krátkovlnném rozhlasu pro své vlastní vnitřní komunikace (a nějakých 80 jiných národů stále ještě závisí), jak řekl Allan Familiant z Radia Canada.) Milióny krátkovlnných přijímačů jsou v Rusku a jsou doslova okny do světa.

VCR, další komunikační revoluce, je hlavním konkurentem krátké vlny. To, že se VCR dá snadno předělat na překlady pro dokonce menšinové národnosti sovětského bloku, má velký význam. Až polovina sovětských návštěvníků, kteří se vrací ze západu, si s sebou vozí domů aparát VCR.

Exploze informací a to, že se přestal rušit příjem, přináší nové příležitosti pro západní 'rádia'. T. zv. 'cross-reporting', t. j. rozšiřování zpráv a objevů prvně uveřejněných v nepovšimnutých časopisech sovětského bloku, které mají často omezený oběh, je nyní také funkcí RFE. I důležité publikace zemí sovětského bloku často mají omezenou cirkulaci. Reportování jejich odhalení v místních jazycích východním Evropanům, obyvatelům střední Asie a mnoha jiným etnickým skupinám - to sovětské žurnály nedělají.

Jiným důležitým věcem se dává publicita a následkem toho se zachovávají. Například Sibiřská novinová služba, zavedená Rusy, nezávislá na vládě, byla oznámena v rozhlasovém vysílání a tak okamžitě nabyla správného postavení. RFE má teď dokonce 'stringers' uvnitř sovětského bloku. Jeden hlásil výsledky nedávných ruských voleb dokonce o tři hodiny dříve než úřední sovětský rozhlas.

Enders Wimbush, ředitel odbočky RFE a Radio Liberty (v jazycích sovětských národů), zdůraznil důležitost přímého přístupu do sovětského bloku. RFE jednou volalo tisíc lidí z Československa v jediném týdnu. Asi polovina těch, kteří volají, jsou teď ochotni odpovědět na krátké otázky po telefonu nebo přímo do mikrofonů reportérů.

Pan Wimbush říká, že posluchači se nejvíce zajímají - po zprávách své země - o programy o vědě, jak produkovat nebo dělat různé věci, o otázky životního prostředí, zdraví, AIDS, zprávy o místních zločinech a revue sovětských filmů.

Rozhlasoví hlasatelé zdůrazňovali důležitost toho, abychom rozuměli těm mnoha etnickým blokům v sovětské říši a tomu, jak jsou tam lidé izolováni jedni od druhých. Podle Douglase Boyda, děkana University of Kentucky, lidé poslouchají vysílání ze západu, protože se chtějí dovědět, co je nového a být informováni; také kvůli náboženským programům, (což je obrovská oblast krátkovlnného rozhlasu sama o sobě) a proto, že v tom je jakýsi status, postavení, být dobře informován o světě.

Wimbush upozornil na to, že RFE RL zlepšuje své vysílání pro mládež, když řekl, že glasnost zdůraznila duchovní prázdnotu ve společnosti tím, že začala pochybovat o dřívějších sovětských hodnotách a odhalila charakter minulé vůdce. Řekl, že mládež chce nade vše programy poctivé a skutečné.

Botho Kirsch ze západoněmecké Deutsche Welle mluvil o mnoha dopisech, které dostává od 16ti a 17letých s návrhy na zlepšení vysílaných programů a že mládež je 'velmi dobře informována' o rockové hudbě, takže krátkovlnná hudba je největším konkurentem sovětské televize.

William Hill, ředitel VOA European Service říká, že dělnické unie a organizování maloobchodu jsou předměty, které se hodně vyžadují, jakož i programy typu 'how to' (jak to dělat). Dodal, že Čechoslováci mají rádi 'bluegrass a country', zatímco většina Poláků dává přednost hudbě typu 'rock and roll'.

Nově se také vyvinula výměna přenosů či rádiových relací. Například, kanadské programy jsou prostřednictvím satelitu vysílány japonskými vysílačkami do Vladivostoku. Čína má výměnu s Francií - používá francouzských vysílaček, aby dosáhla Albánie, a Francie používá čínských vysílaček aby dosáhla části Asie.

Zaměstnanec z Radio Canada popsal použití rádia k vyučování angličtiny. Řikal, že 120 miliónů Číňanů poslouchá jeho jazykový program, který znovu vysílají místní čínské stanice.

'Rádia' měla velký efekt v Rusku - pomohla začít proces sovětských reforem. Prezident RFE Gene Pell skončil rozhovor varováním těch, kteří by jejich práci chtěli zastavit při prvních známkách svobody v sovětském bloku - svobody, která by se ještě mohla zhatit.

(Pan Utley je spoluvydavatelem žurnálu The Times of the Americas a komentátorem rádia Voice of America).

Human Events, 10. III. 90 - přel. MMJ

zavražděn zase útočníky, kteří vnikli do jeho domu a zastřelili ho, když právě zpíval náboženskou píseň se svojí rodinou a sirotky, o které se staral. Odpovědnost na sebe vzala jednak libanonská komunistická strana, jednak pro-syrská Libanonská fronta národního hnutí odporu. Tyto organizace svoji oběť obvinily z plánování zřít izraelská sídliště v jižním Libanonu, což popřela jak jeho rodina, tak izraelská vláda.

JOHANNESBURG - Jihoafrická republika

Nelson Mandela, náměstek předsedy Afrického národního kongresu, zavítal 2. dubna do provincie Natal postižené ozbrojenými střetnutími proti sobě vzájemně stojících černošských frakcí. Na shromáždění vyzýval k jednotě a ukončení násilností. Mandela rovněž vyslovil souhlas se setkáním se s jihoafrickým prezidentem F.W. de Klerkem. Naznačil také, že mezi ním a dalšími vedoucími Afrického národního kongresu jsou názorové rozdílnosti.

WASHINGTON - Spojené státy

Americký státní tajemník James A. Baker III. vytyčil ve svém projevu před Radou pro světové záležitosti (World Affairs Council) v Dallasu zásady politiky pro jednání v novém světě po skonče-

ní studené války, která je postavena na 'idealismu plus realismu'. Jde o odklon americké zahraniční politiky od průrazné protikomunistické politiky Reaganových let. Baker dále prohlásil, že Spojené státy se nesmí vydat na cestu izolacionismu, když je nyní komunismus na ústupu, že je ale třeba budovat nové demokracie a v této práci musí i Amerika vést. Státní tajemník se nijak otevřeně nevyjádřil v otázce týkající se současné situace Litvy a její konfrontace se Sovětským svazem, jen uvedl, že Bushova vláda považuje podporování demokracie a zvláště voleb za primární nástroj k řešení konfliktů ve světě. Vyslovil také názor, že podle něho historie ukazuje, že americký lid nebude dlouho podporovat politiku, která porušuje jeho smysl pro lidské hodnoty bez ohledu na to, jak ospravedlňována je národním zájmem.

Irácký náměstek ministra zahraničí Nizar Hamdoon popřel v programu CBS-TV 1. dubna, že by jeho vláda vyráběla atomové zbraně a že Irák chtěl použít zabavené v Americe vyráběné nukleární rozbušky pro laserovou technologii. Spojené státy obžalovaly pět osob a dvě britské společnosti z pokusu propašovat do Iráku nukleární rozbušky.

Jeden steh stačí



Dnes jeden steh



oproti dřívějším více stehům

Desnick Eye Center vám nabízí nejdokonalejší techniku při operaci očních zákalů (kataraktů)

Když se jedná o operaci kataraktů (šedý oční zákal), máte na vybranou.

Desnick Eye Center nyní nabízí techniku s jedním malým řezem, který vyžaduje pouze jeden steh místo obvyklých sedmi nebo osmi.

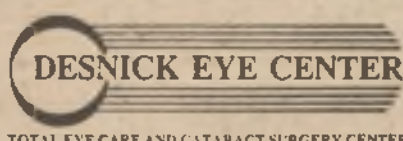
Jeden steh znamená, že budete tak dobře vidět, abyste mohli řídit auto hned 24 hodin po operaci. Znamená to, že můžete znovu cestovat, sledovat své záliby jako kuželky nebo šit téměř okamžitě. Normální činnost za pár dní - ne týdnů nebo měsíců - po operaci nejpokročilejší moderní technikou.

Operace kataraktu jedním stehem vám

nemusí dělat starosti.

A Desnick Eye Center vede proto, že dělá tuto techniku každému přístupnou. Zavolejte nás a zjistíte si datum na prohlídku očí nebo přejete-li si další informace, požádejte o naši videopásku 'Vysvětlení operace kataraktů s jedním stehem' ('Explaining One Stitch Cataract Surgery') zdarma. V DESNICKOVÉ OČNÍM STŘEDISKU STAČÍ JEDEN STEH.

Specifickou operační techniku určí oční lékař.



TOTAL EYE CARE AND CATARACT SURGERY CENTER

312-282-6840

800-228-0020

Transportace zdarma
Akceptujeme sazby Medicare

3101 N. Harlem Avenue
Chicago, IL

5241 S. Cicero Avenue
Chicago, IL

1225 S. Michigan Avenue
Chicago, IL

8246 Hohman Avenue
Munster, IN

ZÁDEJTE NÁS VIDEOPÁSEK
O OPERACI
S JEDNÝM STEHEM

Amerika by měla uznat Litvu . . .

Popravdě ale taková ospravedlňování se zdají být rostoucímu počtu Američanů cynická, falešná a chybná. Vysvětlení podávají tyto důvody:

* Gorbačov si od západu vybojoval podstatné ústupky. Podařilo se mu to obratným manipulováním s představou, že ačkoliv právo a mravní zásady jsou na straně Litevců, politika diktuje, aby jim odmítl dát svobodu, aby tak odrazil zastávce tvrdé politiky v Kremlu, kteří by ho jinak odstranili. Američtí kremlinologové souhlasí s tím, že narůstají Gorbačovovy vnitřní problémy, ale zároveň argumentují tím, že Gorbačov konzolidoval svoji moc. Gorbačov je politický génius; jeho odpůrci jsou demoralizováni a ve zmatku. Jak to přednesl v lednu v kongresu George Kenna: bojí se ho svrhnout, poněvadž i kdyby mohli, hrozně se obávají chaosu, který by doprovázel jeho odstranění.

* Prezident Landsbergis je rezolutním a cílevědomým prosazovatelem nezávislosti svého národa, ale také pragmatikem. Očekává, že jednání s Moskvou budou muset být hodně podrobná a budou se časově protahovat, než se vůbec nedávna deklarace nezávislosti stane skutečností. Ví, že Litva bude nadále mít úzké hospodářské vztahy se Sovětským svazem. Ví též, že ze začátku bude jeho země procházet ekonomickými těžkostmi, ale má plnou důvěru ve schopnost Litvy dosáhnout takového stupně hospodářské prosperity, jenž by se přinejmenším rovnal té dnešní.

* Landsbergis dává přednost vyjednávání s Gorbačovem a je ochoten dělat ústupky. Řekl, například, že Rudá armáda musí opustit Litvu, ale připouští, že Moskvě musí být dovoleno podržet si námořní základny v Baltickém moři v tak strategických oblastech jako je Klaipėda. Na druhé straně je to Gorbačov, který vyhrožuje a odmítá vážné rozhovory s litevskými autoritami. Litva je schopná kontrolovat své území a splňovat své mezinárodní závazky - za předpokladu, že Moskva jí nebude klást do cesty překážky.

* To obrovské množství problémů ohrožujících Sovětský svaz nemůže být vyřešeno bez pomoci západu a bez dobrých vztahů se Spojenými státy. Kdyby byl prezident Bush rezolutní, mohl by donutit Gorbačova k zastavení jeho násilné taktiky (jako je konání vojenských cvičení v Litvě) i zastrašovacího řečnění, neboť to by mohlo vést lehce k vypuknutí daleko násilnějších činů než je chytání vojenských dezertérů. To nechce ani Gorbačov, ani Landsbergis. Gorbačov je politický vizionář. Je mu jasné, že sovětské impérium je něco, co neodpovídá době a nemůže dlouho přežít v současné formě. Litevci mu umožňují řešit tento problém mírnou cestou.

Dojde-li k násilnostem, může být velice těžké kontrolovat destruktivní směr takto nastoupené cesty. Gorbačov si přece nemůže přát mít na ruce další Baku a stejně tak ani prezident Bush.

Spojené státy nemohou již déle čekat ani jednat jen jako divák v dramatu, jež se může změnit v hroznou tragédii pro litevský lid a může také zničit nastoupenou konstruktivní cestu ve vztazích mezi Východem a Západem. Uznáním Litvy, jediné demokraticky zvolené vlády v Sovětském svazu, by prezident Bush pomohl zabránit hroící katastrofě.

(Richard R. Krickus je jedním ze dvou amerických vědeckých pracovníků, pozvaných litevskou organizací Sajudis na pozorování únorových voleb v Litvě. Je profesorem politických věd na Mary Washington College ve Fredericksburgu, Va. a autorem knihy 'The Superpowers in Crisis: Implications of Domestic Discord' - 1987. Jeho článek vyšel 28. března v Chicago Tribune.) přel. Vd.

Nové strategie . . .

připravovat rozumné plány nové, pro bezpečnostní prostředí vynořující se na obzoru. Když přihlídneme ke způsobu, s jakým Washington chce snížit americké vojenské síly, pak se nezdá, že by to byl ten případ. Logickým bodem, ze kterého nutno vycházet, je měnící se ohrožení.

Spojené státy mohou napříště věnovat více pozornosti mezinárodním potížím, které zůstávají. Ve světě je jich hodně, zvláště ve třetím světě: výbuchy typu jako v Perském zálivu, další možné Panamy, Libye, překupnictví s drogami - například. NATO-Severoatlantický obranný pakt - již nebude dále tím hlavním středem pozornosti.

Když si západní Evropané uvědomí, že jim nehrozí již žádné nebezpečí z východu, odmítnou vydávat peníze na obranu. Je nutné pak předpokládat, že dojde k přepracování velké části jejich ozbrojených sil.

Jakmile toto členské státy NATO provedou, američtí daňoví poplatníci odmítnou vydávat miliardy dolarů na udržování vojenských formací v západní Evropě. Můžeme tedy očekávat, že se jen zesílí již viditelný tlak na snížení velikosti americké armády v Evropě. K dalekosáhlému snížení dojde v armádě a v letectvu, protože se budou vracet především jednotky armády a letectva. Jistá jsou i omezení vojenských sil u námořnictva a u námořní pěchoty.

Tyto změny budou vyžadovat základní přepracování americké bezpečnostní strategie a v konečné fázi pak rekonstrukci amerických ozbrojených sil. V novém mezinárodním prostředí budou hrát také úlohy faktory, přes které Washington nebude mít žádnou kontrolu. Jedním z těchto faktorů je rostoucí ztrácení zámořských vojenských základen. Američtí spojenci budou daleko méně ochotni poskytovat vojenská zařízení pro americkou armádu, když uvidí zmenšování se sovětského ohrožení. Současná vojenská strategie Spojených států je, bohužel, kriticky závislá na předběžném rozmístění ozbrojených sil tak, aby mohly vhodným způsobem zasáhnout, kdyby došlo k nějakým nepředvídaným událostem daleko od břehů Spojených států. Podstatné snížení počtu základen v cizině by mohlo zeslabit tuto strategii.

Základním bezpečnostním požadavkem ale zůstává schopnost americké vojenské moci zasáhnout tam, kde dojde ve světě k výbuchům událostí jsoucích proti americkým zájmům. Bude toho dosaženo předně použitím amerických vojenských složek, umístěných na domácí půdě nebo na základnách v Havaji. Kritickou složkou americké moci se tedy stane schopnost strategických přesunů vojenských sil po moři i vzduchem. Navíc i armáda se bude muset přetvořit v lehčí, agilnější a daleko více pohyblivější sílu schopnou dostat se rychle do vzdálených míst neklidu. Bude rovněž potřebovat lepší vojenské vybavení pro jednání s odpůrci - například lepší protitankové zbraně. Podobně i letectvo bude muset klást větší důraz na doplňování pohonných látek během letu, mají-li útočná letadla i bombardovací letadla doletět do zámořských oblastí bez spoléhání se na přistání na základnách kontrolovaných cizími zeměmi kvůli tankování.

Projektování použitelné síly bude tedy především záviset na námořnictvu a na námořní pěchotě, což jsou jediné složky, které se mohou volně pohybovat v mezinárodních vodách a dostat se tak k ohniskům vzniklých krizí bez prošení se o průchody nebo přelety jednu nebo i více cizích vlád. Dá se tedy očekávat, že snížení počtu příslušníků armády a letectva bude menší než u námořnictva a námořní pěchoty.

A konečně, což je nejdůležitější, půjde tu také o otázku výzkumu a vývoje zbraní. Nová, tvrdší, nepotřebného zbavená americká armáda musí se neustále dívat do budoucnosti. Kdo může předpovídat objevení se nějakých nových, možná i exotických, vojenských hrozeb na globální scéně? Na ochranu proti takové eventualitě bude muset Washington věnovat větší množství peněz na výzkum než doposud.

Všechny vojenské složky budou muset také upustit od zakupování různých verzí zbraňového systému ještě před vybráním toho nejlepšího - jak se praktikovalo - a upustit od zahájení plné výroby takového systému, dokud nebude zřejmé, že byl proveden řádný výběr. V některých případech bude jistě prozíravé započít předběžně s konstrukcí prototypu, aby mohlo dojít k jeho praktickému vyzkoušení ve skutečném prostředí. Se sériovou výrobou by se však muselo počkat na výsledky zkoušek.

Americká strategie musí vycházet z předpokladu, že zájmy národní bezpečnosti zůstanou ve své podstatě světovými, i kdyby se sovětská vojenská moc opravdu stala obrannou svojí charakteristikou. Když pak uznáme, že stále ještě mohou vypuknout krize vyžadující vyslání amerických vojenských jednotek do odlehlých míst světa na ochranu národního zájmu Spojených států, pak musí dojít k přestavbě amerických ozbrojených sil tak, jak bylo naznačeno, aby americká armáda byla účinná i za změněných okolností.

(Viceadmirál v důchodu Robert J. Janks je bývalým ředitelem pro strategické plánování a směrnice pro námořní složku americké armády).

Chicago Tribune, 31. března 1990 - přel. Ved.

When you have questions
about investing...

see the
Banking Professionals.

At the Affiliated Bank/Western National we take a personal interest in our customers. We take the time to listen to your needs, answer your questions and discuss your investment alternatives.

We offer a complete range of financial services including discount brokerage and insured tax-exempt Unit Investment Trusts.

The Affiliated Bank/Western National... we have the personalized service you need and the investments you want to help you effectively manage your money.

Affiliated Bank/Western National

5801 West Cermak Road

Cicero, Illinois 60650

6001 West Ogden Avenue

Cicero, Illinois 60650

Phone 656-2000

DEPOSITORS
INSURED UP TO
\$100,000

Member
FDIC

RFE

Minulý týždeň sa uskutočnila malá tlačová konferencia predsedu pol'skej Solidarity Lecha WALESU s pražskými novinármi. Poskytol totiž rozhovor zástupcom LIDOVYCH NOVIN, Čs. rozhlasu, Práva lidu a Čs. televízií.

Ked' Vám bude navrhnutá kandidatúra na prezidenta Pol'skej republiky, stanete sa ním?

Samozrejme také návrhy sa tu objavili predtým už a sú stále. Vždy som odpovedal a nad'alej budem odpovedať, že nechcem a nebudem o to bojovať, ale samozrejme pokiaľ si to odomňa vyžiada naša spoločnosť tak to rozhodnutie urobím. Budem slúžiť národu ale nebudem nikdy o takú funkciu usilovať. Som slobodným človekom a najľahostejšie som sa cítil vtedy, keď som bol elektrikárom. Ale čím sa dostávam vyššie a vyššie tým viac som slobody zbavovaný a kedy som sa stal prezidentom bol by som tým najľahostejším človekom v Pol'sku a to by som nechcel, ale pred zodpovednosťou za krajinu neutekám.

Vždy ste sa riadil morálnym imperatívom.

Nerád prehrávam a brali ma všetci čerti keď mi niekto menil biele za čierne. Všetko som dotiahol do konca a nikomu som nič neodpustil, ani kňazovi, ani učiteľovi, dokonca ani policajťovi. Všetko som považoval za rovnocenné a zdorazňoval som, že nemožem meniť biele za čierne.

Domnievate sa, že ste mimoriadnou osobnosťou našej doby?

Nemám čas na také veci. Často mi to hovoria ale som tak fascinovaný svojou prácou a vrhnutý do nej, že nemám čas na to myslieť a až na to budem mať čas nebudem tým o ktorom hovoríte.

S akými nádejami a obavami ste prežívali udalosti v Prahe na jeseň v r. 1989?

No pripomenul som si samozrejme rok 1968. Vaše tragické udalosti kedy zasiahli dokonca aj pol'skí vojaci. A tak som sa zamýšľal či sa to neodrazilo aj na vašej spoločnosti a či to nenarušilo jej chrbticu. Či ľudia podporia tie vaše reformy, či už sú pripravení. Báľ som sa viac o spoločnosť, či už je patrične pripravená a či naštartuje. A viedel som, že nutnosť už dozrela.

Ako hodnotíte obecnú situáciu? Ako sa dívate na to, čo sa stalo v Československu? Na voľbu V. Havla, že sa stal prezidentom?

V tejto chvíli by som to formuloval asi takto. Kormidelníka máte skutočne dobrého, ktorý pochádza z ľudu, teda kormidelníka na svojom mieste. Je však treba sa zamyslieť na tým, či tiež posádka lode náleži tomuto kormidelníkovi, či ho bude počúvať a či za týmto kormidelníkom sú pripravené kádre, či majú vypracovaný okruh tém, ktoré majú slúžiť novému Československu. Bojím sa trochu toho, že rok 1968 uškodil Československu v príprave cieľov a kádrov aj keď ako hovorím kormidelník je už správny. Takto to hodnotím ja, ovšem moj názor nemusí byť úplne smerodajný. Československo ide určite dobrým smerom, ale opakujem, že treba sa rýchlo pripraviť s celou posádkou, aby viedla loď tým smerom, ktorý vytyčuje práve ten váš dobrý a inteligentný kormidelník.

Ale trvajú stále špekulácie a otázky prečo ste sa nestretol s našim prezidentom Havlom pri jeho návšteve vo Varšave. My očakávame Vašu odpoveď hlavne teda preto, že na túto téma sa hovorilo a nie príliš jasne. Bolo to zahalené zvláštnym tajomstvom.

Ano sám som sa dozvedel veľa divných vecí na túto tému a keby som vedel ako to dopadne, že to dopadne tak zle tak by som určite utekal do Varšavy, aby som sa s panom prezidentom stretol, ale riešili sme v Gdaňsku rozne personálne a kádrove zmeny. Moji robotníci ma čakali a tak som musel byť na svojom mieste. Je mi veľmi ľúto, pretože viem, že to dalo podnet veľa špekulatívnym otázkam a že aj vaši ľudia si to vysvetľovali tak, že som nebol ochotný sa s panom prezidentom stretnúť. Ale opakujem bola to síce moja chyba, omlúvam sa za ňu, ale tie najroznejšie kombinácie, ktorí rozni špekulanti dávajú do hry nie sú pravdivé. Sú to len politické špekulácie.

Myslím si, že som preto aby som riešil efektívne všetky veci teda čakám na akciu a potom ju riešim. Nie som pre formálne stretnutia a zdalo sa mi v tejto chvíli, že by to bolo len formálne stretnutie a preto som nechcel pana prezidenta otravovať svojou prítomnosťou a rušiť mu jeho štátnicke rokovania. Domnieval som sa, že je to tak správne, aby som ho nechal v kl'ude ku štátnemu rokovaniu a k oficiálnej návšteve vo Varšave a navyeč tam boli moji priatelia zo Solidarity, ktorí myslia rovnako ako ja a tak som sa tiež domnieval, že vyriešia všetko to, čo inak ja by som s panom prezidentom Havlom riešil. Je mi to veľmi ľúto, bola to moja chyba.

Vieme, že plánujete stretnutie na Snežke s našim prezidentom. Alebo snad' niekde v horách v Tatrách? Čoho sa bude toto stretnutie týkať? O čom budete rokovať?

Domnievam sa samozrejme, že nové elementy do tohoto rokovania



POLSKO DÁVÁ POCTU OBĚTEM KATYNSKÉHO MASAKRU

Prezident Wojciech Jaruzelski (vlevo) a ministerský predseda Tadeusz Mazowiecki se zúčastnili mše pod širým nebem ve Varšavě, aby vzdali poctu více než 4.000 polských důstojníků, zavražděných v roce 1940 v Katynském lese poblíž Smolenska v SSSR. Minulý měsíc žádal polský parlament aby Moskva přiznala, že Stalinovy bezpečnostní oddíly spáchaly tento zločin, avšak Kreml svou pozici nezměnil.

nevnesieme. Zapáčila sa mi prezidentova téza o tom, že teraz keď získavame slobodu, nesmieme si navzájom škodiť. To je veľmi doležité. Predovšetkým si nesmieme prekážať pri vstupe do Európy. Mali by sme skor korigovať naše počínanie aby jeden druhému neprekážal. Tak ako keby dverami naraz prechádzali dvaja tlstí. To by ani jeden neprešiel. Proste by sa zrazili a zapchali by dvere a Európa by ostala bez nás.

Teda aby Európa skutočne neostala bez nás. To je tak, aby sme nezablokovali v úzkom priechode tú cestičku, ktorou do nej chceme vstúpiť.

S akej iniciatívy dojde k tomuto stretnutiu? Kto to inicioval, Vy, alebo česká strana?

Iniciovali to naši priatelia z Česko-pol'kej solidarity a kamaráti ktorí boli na stretnutí s vaším panom prezidentom pri jeho štátnej návšteve. Zaujímam ma aby všetky tieto veci a špekulácie boli uvedené na pravú mieru, teda aby sme mohli nahlas a jasne povedať, že sme priatelia, že mám rad vašeho milého pana prezidenta a že nikdy medzi nami nebude inak, že máme spoločné ciele.

Pol'sko je v druhom mesiaci reforiém podľ'a pána Balceroviča, v čom sú akosi ekonomické a politické problémy?

To samozrejme pochádza z toho, že nemáme hospodárske výsledky. Krátko povedané je teraz horšie než bolo dokonca za komunistov. A to je normálne. Problém spočíva v niečom inom. Hry ktorú hrajeme sa zúčastňuje viac elita než masy. Komunistická revolúcia bola trochu iná. Tej sa zúčastnili masy a boli to predsa celé masy a oni nad sebou niesli svojich vodcov, ľahko a nežne ich nadnášali, aby im nebolo ublížené. Ale terajšia revolúcia ide docela opačným smerom. To vodci pripravujú programy, ekonomické, politické, ale aj odborné a získavajú pre ne masy. Pluralistickým hlasovaním a pod. A tak pokiaľ týchto vodcovia a ich doteraz ich nevyvinuté strany nepripravia program bude trvať takýto chaos a nepokoj a nikdo nebude vedieť koho má podporovať, kto má vlastne pravdu. Ako to dopadne. A z toho pochádza všetka ekonomická stagnácia tohoto typu. Len vtedy už vyhádam programy a smery a začneme pracovať vtedy sa všetko začne zlepšovať a vtedy to bude ten pravý smer. Charakterizoval som to takto. Naša krajina ako keby išla autom. Alebo naše krajiny obe ako keby šli autom a pritom cúvali. Cúvali sme pri zaradenej spiatocke a to viete ako šoféri, že môžete ísť tak maximálne 20-30 km-hod. A Pol'sko dospelo k záveru, prečo ešte d'alsích 50 rokov cúvať? Zastavili sme sa a doterajším smerom

Zprávy z Vých. Evropy

Nový bulharský ministerský předseda, člen politbyra komunistické strany Andrej Lukanov, slíbil, že jeho vláda začne ihned uskutečňovat pronikavé hospodářské reformy. Dosavadní vláda premiéra Atanasova odstoupila ve čtvrtek, když byla na mimořádném sjezdu bulharské komunistické strany ostře kritizována jako pozůstatek stalinistické éry. Sjezd skončil v pátek volbou člena politbyra Alexandra Lilova novým předsedou strany. Lilov nahradil Petara Mladenova, který si nadále podržel úřad předsedy státní rady. Nový předseda vlády Lukanov byl do tohoto úřadu jednohlasně zvolen Národním shromážděním a platí za jednoho ze tří hlavních reformistů v komunistické straně, která prodělává těžkou krizi. Zástupci bulharské veřejnosti se však vyjádřili skepticky o vyhlášených úmyslech zreformovat nejen hospodářství, ale i stranu a celý národní život. Přední člen skupiny Ecoglasnost' a opozičního Svazu pro demokratickou reformu Petar Beron řekl, že opozice nepřijme Lukanovovu a Lilovovu nabídku společných konzultací o vytvoření vlády národní shody. Mnoho důvodů mluví podle Berona proti vstupu opozice do koaliční vlády. Hlavním z nich je složení parlamentu, v němž mají komunisté 67-procentní většinu. V takovém národním shromáždění by koaliční vláda podle Berona neprosadila žádné opravdové změny. Opozice má také výhrady proti plánu uspořádat svobodné volby až v květnu. Obává se, že nově vytvářené politické strany nebudou mít dosti času k organizování své předvolební kampaně, a přeje si odklad voleb. Beron řekl, že na obnovených rozhovorech s komunistickou stranou příští týden bude opozice žádat záruky spravedlivých parlamentních voleb, pravděpodobně pod dohledem Organizace Spojených národů.

* * *

Jugoslávský prezident Drnovšek přiletěl v pátek do autonomní oblasti Kosovo, aby se pokusil vyřešit krizi, která přivedla tuto srbskou provincii na pokraj občanské války. Současně poslala vláda Srbské republiky do Kosova další dva tisíce politistů k potlačení nepokojů při nichž bylo nejméně 29 lidí zabito. Drnovšek, nynější předseda 8-členného státního prezidia, řekl, že chce obyvatelům Kosova předložit jisté nové ideje. Srbská republika posiluje své bezpečnostní oddíly v provincii po devítidenních prudkých srážkách mezi policií a obyvateli albánské národnosti, kteří

Marie Holková

Tisíc tomu let

Ilustroval Z. Burian

Pokračování z min. čísla

Hněvsa sebou trhl. Udiveně se podíval na cizího mladíka. Krásný šat a barevnými kameny zdobený jilec meče přesvědčil Hněvsa, že má co činit s bohatým člověkem. Proto ochotně vykročil s ním a když byli oba z doslechu Podivena, zeptal se: » Co mi chceš? Neznám tě. « Místo odpovědi pozdvihl neznámý okraj svého pásu. Na rubu bylo připevněno stříbrné znamení – dva malé, zkřížené meče.

Hněvsa si ulehčeně oddychl. Se zjasněnou tváří učinil totéž, co mladík. I jeho pás měl na rubu podobné znamení.

» Nuže, jak se daří tvému knížeti Boleslavovi? « zeptal se nyní mladý muž. » Zdá se, že dobře, a bude ještě lépe, « zasmál se Hněvsa. » Jak je to možné, že jsem tě doposud u něho nikdy neviděl? « tázal se pak se zřejmou zvědavostí.

» Byl jsem na dalekých cestách. Však co jsem se navrátil, pilně pomáhám v přípravách k naší společné záležitosti, « odpověděl mladík a tajuplně přimhouřil jedno oko.

Patrně tomu Hněvsa dobře rozuměl, neboť bez dalšího úvodu řekl: » Právě proto jsem rozezlen. Chtěl jsem ještě o tom promluvit s kněžnou-matkou, ale ten psi služebník mě k ní nepustil. «

» Jsi příliš znám a neoblíben na pražském hradě, Hněvso, tento úkol by měl být svěřen někomu jinému. Tebe sotva nechají někdy hovořit beze svědků s Drahomírou. Nezapomeň, že není hloupý ten český kníže; má-li srdce jehněte, sílu má lva a rozum moudré vědmy. Ba, škoda, že tak zanedbává společnost sobě rodem rovnou a hledí si hladové chátry! Myslím, že jinak bych jej docela měl ráci, « uvažoval mladík.

Hněvsa zaskřípal zuby. » Sprostý lid se nestydí v chalupách navštěvovat, sám prý pro ně chleby v noci peče, on – kníže největšího knížetství. Vzteky bych praskl, pomyslí-li, že za kupování otroků zemany kárá a trhy na otroky vůbec zamýšlí zrušit. Kde potom vezmeme laciné pracovní síly? Kdo by pak zdarma obělal naše pole? «

» Jen se neboj! « uklidňoval nadávajícího Hněvsa jeho společník, » rada stařešinů nikdy k tomu neschválně a konečně – jednoho dne se dočkáme – « opět jen přimhouřil oko místo dokončení.

» Máš pravdu, « přisvědčil mu Hněvsa. » Teď si musím pospíšet na tržiště. Slíbil jsem nemocné dcerušce přivést odtud společníci, také jiných nákupů mi třeba. Však poslyš! Přijed' někdy ke mně na Pšovany. Poradím se tam s tebou o rozmluvě s kněžnou Drahomírou. «

» Rád přijedu, « slíbil mladík, » zamýšlím v nejbližších dnech zajet do vašeho kraje ke knížeti Boleslavovi. «

Rozešli se s přátelským úsměvem. Hněvsa nyní zamířil k hlavní bráně a tou se dal dolů do podhradí, odkud již zazníval šum z hlučného trhu.

Zeman pomalu kráčel mezi kupci, kteří tu vychvalovali hlasitě své zboží: Domácně dělané plátno, vonnou medovinu, krásné kožišiny i statné koně. K těm zamířil ryšavý Hněvsa, neboť opodál stáda krásných hřebců byl rozložen žid Abraam se svým zbožím.

Zdaleka je vidět hubenou, kostnatou postavu starého Abraama. Dlouhý vlas i vous mu stříbrem prokvétá, ale hlas, kterým přivolává kupce, je ještě svěží. Vždyť Abraam přes řadu let, již mu dopřál Hospodin trávit na tomto světě, necítí nikterak tíhu stáří. Pronikavé, černé oči bystře hledí do světa, a pohyby jeho rukou při hovoru jsou stejně živé jako před dvaceti lety. Abraam je obchodník dobře známý v zemi francké, bavorské a saské i v knížetstvích slovanských. Nikdo nedovede tak dovedně hanit jako on, když zboží nakupuje, a tak přesvědčivě chválit, když prodává.

Abraamovo zboží leží znaveně na udupaném trávníku, jeho lidské ubohé zboží, neboť vězte, Abraam, všude chvalně známý žid Abraam, je ochodník s otroky.

Právě naříká před dvěma kupci, dlouze s ním smlouvajícími. » Vznesení a bohabojní páni, mějte útrpnost s chudým židem! Tolik peněz jsem za otroky dal, abych je z rukou vrahů vyrval, živím je a šatím jak své vlastní děti a prodám vám je tak, že sotva dostanu

zpět peněz, jež jsem na ně obětoval. «

Někteří otroci seděli, jiní leželi nehybně, netečně jak sochy bez duše. Několikadenní pochod močálovitými kraji, útrapy hrozných dnů, v nichž upadli do zajetí a pak do rukou otrokáře, zoufalství nad ztrátou domova a rodiny, hlad, tělesná únava, to vše se slilo v jejich nitrech v tupost, lhostejnou ke všemu okolí. Nevolníky hlídala ozbrojená čeleď otrokářova. Jeden z pacholků, slyšící smlouvání kupců a nárek židův, prohodil ke svému druhu:

» Umí to výborně ten starý Abraam s hloupými zemany. Hleď, poctivou zlatou minci mu platí za jednoho otroka. On sám celou rodinu zajatců koupil od divokého maďarského bojovníka za několik úlomků lesklého kovu. Na vlastní oči jsem to viděl. «

» Eh, až budeš tak dlouho ve službách Abraamových jako já, přestaneš se zajímat o židovy čachry. Hlavní věc, že nám se u něj dobře vede, to mi věř, jako že se Kella jmenuji, « chraplavým hlasem odpověděl druhý.

Znovu se rozléhá trhem Abraamův hlas: » Přistupte blíž – vzácní páni! Chcete kácet lesy a proměňovat je v úrodné pole? Zde jsou levně na prodej silní pracovníci. Chcete mít větší úrodu prosa, konopí a lnu? Přikupte si u mne služebníky, kteří výborně obdělají vaše pozemky! «

Kopnutím probouzí Kella lidské zboží k životu. Se země se zvedají unavené, ale statné a rozložené postavy otroků, zpod roztrhaných cárů svítí do bronzova osmahlá těla. Aby zvýšil zájem okolostojících, otáčí Abraam těly otroků jak neživými loutkami. A dále láká: » Snad je vám, urození páni, zapotřebí služebných žen? Mám zde mladé dívky, krásné jako kvítí na jaře a trpělivé jak ovečky. I starší ženy jsou tu k dostání, řada let přidala jim na rozvaze, jejich píle je vytrvalá, každá z nich pod vaši střechu přinese mnohonásobný užitek a váš měsíc sotva pocítí maličkost, již za ně chci. «

Ženy-otrokyně bázlivě přistupují blíže. Jejich ústa mlčí, ale oči zoufale prosí o slitování. Modré, šedé a hnědé duhovky se zalévají slzami úzkostí, když Abraam potězkává před zevlujícími davem jejich krásné copy a rty nevolnic odhrnuje kostnatými prsty, aby zákazníkům předvedl bělostný dívčí chrup.

Mezi koupěchtivými je i Hněvsa. Chvilí naslouchá Abraamovu vychvalování, pak přistupuje blíže. » Ještě tě vlci nezadávali, žide? « oslovil Abraama místo pozdravu. Abraam se hluboce poklonil.

» Zdráv buď, pane! Hospodin nechť je pochválen, živ a zdráv jsem se opět po dlouhé době dostal na pražské tržiště... Věru, mnoho nescházelo a byl bych se shledal se svými praotci. Cestou z Moravy zapadl jsem i s karavanou do bažin, pět otroků mi pohltit močál, ej, věru, slzy jsem ronil nad ztrátou takového majetku. «

» Jsi chytrý obchodník, ztrátu si brzy vynahradíš. Poslyš, chci dnes u tebe koupiti dívčinu, která ještě neodvykla dětským hrám. Udělám radost svému churavému dcerušce a přivedu jí společníci. «

» Mám tu několik děvčátek a z nich si jistě k stále spokojenosti nějakou vybereš, « ochotně ujišťoval otrokář.

V té chvíli v zadní skupině otroků se prudce se země pozvedl chlapec. Promnul si rozespálé oči, zamžil-



Český národní hřbitov v Chicagu

Již přes 100 let dobře slouží potřebám československé krajanské veřejnosti v Chicagu a okolí. Pohřbívání do země, žehem a do krypt MASARYKOVA MAUZOLEA s křídly Dr. Ed. Beneše a Gen. M. R. Štefánika. Obstaráme letní i zimní zdobení hrobů, jakož i bronzové náhrobní tabulky, kamenné pomníky a ostatní potřeby a služby spojené s údržbou.

Tel. 788-8442. 539-8442
5255 No. Pulaski Rd.
CHICAGO, IL 60630

Poslouchajte náš rádiový program každou neděli v 9 hodin ráno na WCEV 1450

Tisíc tomu let

Ilustroval Z. Burian

kal víčky, neboť mu sluníčko zasvitlo přímo do tváře a pomalu se rozpomínal. – Spal. Ušnul tvrdě po dlouhé, namáhavé cestě.

Ostrý hlas Abraamův jej probudil ze spánku. Rozhlíží se kolem. Za ním v pozadí se zvedá skalnatý vrch a na něm rozsáhlé hradní budovy. Tři kostelní věže čnějí nad ostatní střechy. Na nich se třpytí pozlacený kříž. – Je tedy v křesťanském městě. Lidé zde uctívají téhož Boha, o kterém mu vyprávěla matka, dokud s ní žil tam daleko v hornatém kraji u zlého pána, křičícího na ně cizím, nesrozumitelným jazykem. Nyní má jiného pána, vousatého, kostnatého žida. Zítřka snad bude mít opět jiného, ví dobře, že ho Abraam nekoupil pro sebe.

Hochovy oči zabloudily ke skupině otrokyň. Brzy našly, koho hledaly. Tam mezi jinými dívkami stojí v bílém plátěném šatě milá sestřička Jelinka. Sestřička? Každý z nich měl kdysi jiné rodiče, a jiný rodný koutek, ale stejně ubohý a dávno ztracený. Nebyli sourozenci, byli si však bratrem a sestrou v utrpení. Jelinka byla stejně stará jako hoch a stejně opuštěná. Proto přilnula ke chlapci a hoch ji měl rád jako rodnou sestru.

Teď se Jelinka ohlédla. V bledém, jemném obličejí má výraz těžké únavy. Světle zlatý pletenec hustých vlasů leží jí přes rameno a leskne se v záři palčivého slunce. Pomněnkové oči pomalu klouzají po vlně lidských těl, proudících tržištěm. Vidí cizí, neznámé tváře, lhostejné k tomu, že ona, třináctiletá Jelinka, má srdéčko plné úzkosti a strachu před neznámým životem, který jí čeká.

Ale někdo se přece na ni usmívá. Ze skupiny otroků září jí vstříc jasné zraky tmavovlasého chlapce. Usmála se na něj. Ode dne, kdy se dostali oba k Abraamovi, pomáhají si navzájem. Jelinka mu říká »bratříčku« a je jí při tom teplo u srdce, jako by skutečně rozmlouvala s rodným bratrem.

I ona se usmála na bratříčka a rukou mu chtěla naznačit pozdrav. Je však vyrušena Abraamem, který Jelinku předvádí Hněvsovi.

Dívce se prudce rozbušilo srdce. Oči se zalily slzami. Přes vlhkou clonu slz nejasně vidí člověka obrovské postavy. Tvář zarostlá ryšavými vousy se na ni šklebí a zelenavé, nepřijemné oči si ji zkoumavě prohlížejí.

Jelinka není sama, komu v této chvíli polekaně tluče srdce. Ptáče, bratříček milý, vyskočil se země a široce rozevřenými zraky pozoruje kupce i sestřičku.

Teprve nyní si uvědomuje, že nebudou stále spolu, že se musí rozejít. On bude otrokem a ona otrokyní, každý v jiném domě u jiného pána. Na to dřív nepomyslí.

Nyní vidí ošklivého, zarostlého vousáče, kterak si prohlíží Jelinku, slyší otrokáře Abraama vychvalovat dívku.

Slzy se derou chlapci do očí. Stírá je však dlaní a rychle se rozhoduje. – Slzy sluší ženám, muži skutek. – Tak slyšel kdysi hovořit otce, který byl také otrokem. Jednou se vzepěl proti pánu a byl k smrti utlučen. To vše se mihlo ve zmatené spleti myšlenek chlapce. – Kdybych byl prodán s Jelinkou jednomu kupci, chránil bych ji od zlého proti všem, třeba samému pánu bych se postavil na odpor jako kaysi otec, jen kdyby to sestřičce prospělo.

To se již prodral kupředu a stanul před kupujícím, který smlouval s otrokářem cenu děvčete.

»Šlechtný pane,« vztáhl hoch prosebně ruce k cizinci, »kup i mne, abychom nebyli odloučeni od sebe se sestřičkou Jelinkou!«

Otrokář i kupec překvapeně pohlédli na prosebníka. Vousáč se zachechtal.

»Nejsi hloupý, mládenče! Máš dobrý čich, který ti říká, že na dvorci Hněvsově by se ti zle nedařilo.«

»Nevím, pane, jak se jmenuješ, ani kdo jsi. Chci však jít společně s touto dívkou,« odpověděl hoch.

»Nemohu tě potřebovat,« řekl nelítostně Hněvsa. »Mám zájem jen o tvou sestru, která bude mé churavé dcerce společnicí ve hře.«

»Není to jeho sestra,« řekl pravdivě Abraam, »ač by byl rád prodal najednou obě děti.

»Lžeš tedy, mládenečku vychytralý,« rozkřikl se

Hněvsa na chlapce. »Dej pozor, abys neokusil pádnost mé dlaně!«

»Nelžu!« hájil se hoch. »Jelinka mne přijala za bratra a já ji za svou sestru. Máme jednoho Otce na nebesích.«

»V křesťanské víře se vyznáš. Já však nekupuji otroky k modlení, žádám na nich práci a pro tu jsou tvé ruce ještě slabé,« pohrdavě řekl Hněvsa.

»Jdi na své místo a nezdržuj nás ve vyjednávání,« přísně rozkázal otrokář.

Jelinka po celou dobu tohoto rozhovoru mlčela. Jen slabý ruměnc, který jí náhle vykvetl na bledé tváři, prozrazoval její rozčilení. Nyní se smutně dívá za bratříčkem, který se vrací se svěšenou hlavou ke skupině nevolníků.

Koupě byla dojednána.

»Dobrym českým plátnem ti zaplatím, žide,« řekl Hněvsa otrokáři. »Mincí z cizích zemí, kterými zde někteří Čechové platí, je u nás v pšovanském kraji málo. Můžeš však plátno zpenežit a tak si přijdeš na své.«

Abraam souhlasil. Plátno tkané rukama českých žen je bílé jako jejich pleť, jemné jak jejich vlas a pevné jak jejich povaha. Abraam je přiveze svým dcerám jako dar, který jistě potěší srdce i oko.

Se svěšenou hlavou odchází Jelinka se svým novým pánem, doprovázena Abraamovým sluhou, který jde na hrad pro plátno. Proplétajíc se davem lidu na tržišti zamířili k hradišti.

Slunce již nemilosrdně praží, vzduch teplem ztrnulý stojí nad tržištěm bez závanu. Lidský pot a zvířecí pach čpí celým prostranstvím. Prodáváči dále ochraptělým hlasem vykřikují chválu svého zboží, hlučivými pozdravy se vítají známí, občas se ozve zařehání koňů.

Není však nikoho, kdo by poslouchal vzlykání dvou dětí, není nikoho, kdo by si povšiml slz v očích bratříčka a sestřičky.

Útěk a vykoupení

Sotvaže Hněvsa s Jelinkou zmizeli, strhl se mezi lidem křik. Abraamovi otroci pozvedli znavené hlavy a viděli, jak v chumlu prchá dav. Do hluku se mísilo koňské frkání a bylo slyšet klusající kopyta. Stádo statných hřebců se rozprchlo. Hlídač je špatně uvázal. Teď koně pádí směrem k Vltavě, několik vběhlo kupcům mezi stany. Odtud ten divý jek a shon.

Otrokář s čeledí sledují se zájmem, jak lidé chytají splašená zvířata.

I nejvěrnější služebník, starý Kella, odvrátil pozornost od nevolníků a vypouleným zrakem se dívá na shon.

Ptáče si povšiml, že není hlídán. Jako blesk mu hlavou šlehla myšlenka, že by mohl jít za Jelinkou. Abraamova stráž se nedívá a také otrokář je odvrácen. Ptáče se bystře rozhlédl – a pak se plíží na pokraj, kde stanoviště splývá s chodníkem. Ještě krok – dva – a již je v zástupu. Teď ho kryje svým tělem lid. Zprvu se slepě prodírá směsicí kupčků. Někdo do něho vráží, tu zas mu nohu přišlápl. Avšak co by toho dbal? Získal svobodu, nyní se pustí k hradišti, kudy se ubíral i Hněvsa s Jelinkou. »Dohoním je a znovu poprosím, abych směl žít se sestrou pod jednou střechou,« řekl si v duchu.

Konečně vyběhl z hlavního tržiště. Před ním se otvírá široké prostranství a přes ně vede chodník ke hradu. Tam vpředu krácejí tři známé postavy. Ptáče již poznává Jelinčin bílý šat. Dobře, že jdou tak pomalu. Brzy je dožene.

Chlapcovy nohy, nesoucí stopy včerejšího putování bažinou, necítí únavy. Je zvyklý na chůzi. Zaschlé bláto na patě a dlouhé šrámy na lýtku jako by nebyly znamením otrockých běd. Bosé nohy se hbitě míhají po uježděné zemi, vzdálenost mezi Ptáčetem a bílou skvrnou Jelinčiných šatů se značně zmenšila.

Vtom chlapec zaslechl za sebou křik a chvatný běh. Ohlédl se. Je zle. Jeden z čeledi Abraamovy jej pronásleduje. Otrokář zatím zpozoroval jeho útěk a nemínil jej nechat na svobodě. Rozeslal pomocníky na několik stran a nyní Kella, známý hromotluk, dohání uprchlíka.

Ptáče se pustil do běhu. Je to spíš let, úzkost mu dodává síly a pohání jej vpřed.

Avšak Kella také nelení. Dlouhými skoky chvátá za chlapcem a zdá se, že ho brzy dostihne. Jenže sluha otrokářův není zcela zdrav, poslední dobou jej zle dusí kašel. Tak i teď pojednou se musel zastavit a jeho tělo se zmítá v křečích dusícího záchvatu.

Zprávy . . .

se domáhají politických reforem. Albánci, kteří tvoří v Kosovu 90-procentní většinu, žádají svobodné volby, propuštění politických vězňů a odstoupení členů oblastního vedení, kteří byli dosazeni Srby. Nepokoje jsou novým výbuchem tradičních rozhořčených sporů mezi křesťanskými Srby a Černohorci a muslimskými Albánci a představují nejhorší krizi v Jugoslávii od druhé světové války. Tato krize prohloubila rozpolcení ve Svazu komunistů Jugoslávie, v němž po vlně reforem ve státech Východní Evropy sílí požadavky demokratických změn. Slovinsko a Chorvatsko, nejzápadnější jugoslávské republiky, vyjádřily politování nad postupem Srbska v Kosovu a oznámily, že stáhnou policejní jednotky, které do této oblasti vloni v březnu poslaly.

* * *

V Rumunsku se snížilo politické napětí po vytvoření prozatímní rady národní jednoty, která zahrnuje všechny politické skupiny. Avšak Fronta národní spásy, která vládne v zemi od svržení diktátora Ceausescu v prosinci, si nadále podržela vedoucí postavení. Čtvrteční dohoda uklidnila situaci po bouřlivých pouličních demonstracích soupeřících skupin. Všechny strany vyjádřily uspokojení nad výsledkem rozhovorů, které vyřešily větší část sporů mezi Frontou a asi 30 novými politickými skupinami. Slíbily také, že nevyzvou své stoupence k novým demonstracím a konfrontacím v období před prvními svobodnými volbami, stanovenými na 20. května.



Na objednávku vám natočím jakoukoliv událost v ČSSR a zašlu vám ji na udanou adresu v USA. (*Rodinné události, folklorní festivaly, rodnou vesnici, příbuzné, přátele...). Pište na adresu: Petr Zajíc, Energetik, 69612 Hovorany 734, Morava, Czechoslovakia.

č. tel. 0 11 42 62895238

Jaro

Jára Kohout

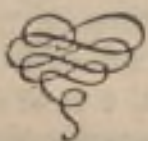
Máme jaro. Podzim byl heště hezcí, když u nás byla v proudu ta sametová revoluce. Lidi plakali, lidi se objímali, lidi se líbali. Hlavně mladí! Nyní je doba, že si to mohou zopáknout. Jaro je k tomu přímo vyzývá. Hubička ještě nedělá Kubička. Musí se ovšem opatrně, protože v parcích nad lavičkou létají čápi a vrány. Co se dá dělat! Jaro je lásky čas. Otvírá se zem, až dosud mrazem tvrdá a kvítka různých jmen z ní rychle lezou ven. Modrají se pomněnečky, zelená se klokočí, kločí... Která dívka najde klučka, brzy si ho ochočí.

Všechno raší a pučí. Jen mě nikdo nic nepučí. Na loukách se objevují podprsenky - totiž prvo-senky. Vzduch není tak zelený jako byl, protože se v železár-nách po mnoha letech začalo topit lepším uhlím. Kos zpívá fistulí, že se ke kosici přitulí. Ve vodě se začli třítí kapři. Kdo to může zapřít, tak to zapři, že v té době na panny i mládence, láska leze stejně jak na mravence.

Představte si, že letos v Rusku prvně budou držet na prvního máje dvě minuty ticha. Chtějí poslouchat, jak se jim celá ta mohutná říše rozpadá. Praská to v ní a jsou to rány jako kladivem. Hlavně v Litvě a vůbec... Na mnoha místech otevřeli staré cvič-né padákové věže, kde si každý pobloudilý skalní soudruh může v sebevražedném úmyslu skočit - tentokráte bez padáku.

Lidi si nyní mohou posílat pusy z Východu na Západ bez cenzury. Po puse se neztloustne. Nemá žádné kalorie. S hubičkami má se to jako s pojídáním ústřic. Dlouho to trvá, než se dostaneme k první, ale pak nemůžeme se jich nabažit. Hubička se ráda krade, ještě raděj však se dává. V naší domovině se lidi můžou líbat v jednom kuse. Dlouho museli držet pusy. Moje maminka mě říkávala před osumdesáti roky: "Pamatuj si, po hubičce, Jarouš-ku můj milej, třeba se oblízni, jen se neutírej!"

Jarní atmosféra je taková, že je nutno dáti ret na ret. Činí to Castro a Arafat. Ti se líbají pusama brežněvovskýmá. Na takové pusy musí býti svalnaté rty i jazyk otužilý. Soudruh Nelson Mandela se líbá s vůdcem Ethio-pie a Noriega se líbá s policejním psem na Floridě. Už je na světě málo posledních Mohykánů, kteří se tak vášnivě vždy objímali a volizovali. Letos na jaře, je opravdu jaře!



Marie Holková

Tisíc tomu let

Ilustroval Z. Burian

Zatím hoch dohonil Hněvsu. » Jelinko! « zavolal na sestřičku a setřel si rukávem pot, který mu stékal po tváři. Dívka i její průvodci se ohlédli a překvapením stanuli. Jelinka mu radostně vykročila vstříc a chtěla jej vzít za ruku. Ale Hněvsa ji odstrčil a drsně houkl na chlapce: » Tys přece ten otrok, který mne dnes již jednou zdržoval. Co tu chceš? «

I sluha Abraamův, jdoucí pro plátno, se ozval:

» Jsi majetek mého pána. Jak ses dostal na svobodu? «

Ptáče prosebně pozvedl zraky k Hněvsovi: » Pro lásku boží tě prosím, pane, neodháněj mne! Chci jít s tebou. Vezmi mne tam, kam vedeš Jelinku! «

Vtom došel k nim i Kella, zrudlý v obličejí rychlou chůzí i kašlem. Hluboce se uklonil.

» Pane, dovol mi, abych mohl odvésti nazpět tohoto nevolníka, « ukázal na Ptáče, » uprchl Abraamovi, poctivému obchodníkovi s otroky. «

Tvář Hněvsova, porostlá ryšavými vousy, se škodolibě šklebila. » Chlapec utekl? Žid má strach, že zdarma získám otroka? Nechtě se nebojí, nemíním si posadit zbytečného jedlíka ke stolu. «

Tu se odvážila Jelinka poprosit: » Budu ti pokorně sloužit do konce života, jen prosím, vykup bratříčka! Vyslyš nás! Naše srdce, pane, budou naplněna vděčností k tobě. «

» Eh, vděčnost otrokova je prázdné slovo, které žaludek nenasytí a měsíci váhy nepřidá, « utrhl se na dívku ryšavec a pak řekl Kellovi: » Vezmi si hochá, ať jej Abraam příště lépe hlídá! «

Jejich hlasitý rozhovor upoutal mimojdoucího staršího muže. Zřejmě to byl řemeslník z podhradí, neboť byl opásán koženou zástěrou, a velké ruce, klátící se při chůzi, nesly stopy práce. Snad kovář, snad hrnčíř, kdož ví?

Zpozoroval slzy obou dětí a zaslechl rozhovor mužů. Bezděky se zastavil. Jasný pohled svědčil o otevřené, upřímné povaze. Když zaslechl, co Hněvsa Kellovi praví, nezdržel se rozhořčených slov.

» Ty se jistě nazýváš křesťanem, ale máš pohanské zvyky. Tvůj šat mluví o rodu svobodném a urozeném, tvé jednání však usvědčuje srdce z nekřesťanské tvrdosti. «

» Vykup ty hochá, rozumbrado, mne nepoučuj! « odbyl jej zlobně Hněvsa.

» Jsem řemeslník, živ jen z práce rukou a svoboden milostí knížecí. Také jsem mládí prožil v otroctví. Teprve na pražském hradě jsem nabyt svobody, neboť náš kníže považuje všechny lidi za své bratry. Škoda, že nejsem bohat, abych mohl sám chlapce vykoupit, tak jako já jsem byl vykoupen. «

Hněvsa se během této řeči zamračil a nyní vybuchl: » Nejsem kníže Václav, bych lehce vyhazoval dědictví svých předků za výkupné sprostého nevolníka. Dost jsem již učinil, když jsem děvče vyměnil za plátno.

Bude se mít dobře v mém domě. Nic nebude mít na práci, jen s churavou si povídat a hrou ji bavit. Více dětí v mém dvorci netřeba! «

Cizí muž již s Hněvsou nemluvil, poznal, že by jej marně přemlouval. Obrátil se k chlapci a povzbudivě mu položil svou začernalou ruku na hlavu

» Buď statečný! Snad jednou lidé pochopí, že všichni jsme bratři a všichni sobě rovni. «

Pak volným krokem odcházel. Ptáče již neprosil. Poznal, že Hněvsovo srdce je tvrdší nad kámen. Pokojně se dal vést Kellou zpět, vyměnil poslední tiché » sbohem « s Jelinkou. Cestou se neohlédl. Chtěl mocí přemoci svůj žal. Zafal zuby do rtů, aby zatlačil v hrdle pláč. Nebude ukazovat jiným svůj stesk. Musí-li opět k Abraamovi, chce před něj předstoupit nepokořen.

Šum na trhu se ještě nezmenšil. Ptáče s Kellou se proplétají zástupem, ale nemožno pomýšlet na útek. Kellova ruka drží chlapce za rameno a jeho prsty jsou jak ze železa. Otrokář Abraam se již dívá vstříc a brada se mu třese hněvem. - To štěně nezdárné! Upláchnout se mu tedy chtělo? Však poznáš, hošku, že i Abraam dovede trestat a na útek ti zažene chutě!

Kostnatá ruka židova pozvedá býkovec. Bezděky zavřel chlapec zrak, rty sevřel ještě víc, aby z nich nevyklouzl vzdech. Byť by byl sebe více bit, křičet nebude. » Vše snesu pro Jelinku. Jednou se mi přece podaří uniknout, pak budu moudřejší, jen tajně se k ní přiblížím a uprchneme potom oba. Nevím ještě kam - ale svět je široký. «

To vše se mihlo chlapci pod čelem, zatím co čekal přívál ran.

Ale rána nepadla. Jakýsi divný šum se ozval kolem nich, pak náhle vše ztichlo. Chlapec otevřel zrak a vidí divný zjev. Býkovec v židové dlani je vztyčen do výše, ale paže trčí nehybně. Čísi ruka pevně sevřela Abraamovo ramě. Ta ruka patří muži, o hlavu vyššímu než otrokář, světlé vlasy splývají mu na límec, bohatě zdobené zlatem. Lesklý kabátec halí statnou postavu a po boku se houpá meč. Vznešená tvář je přísně zladěna a modré oči se velitelsky upírají na žida. U něho stojí hlouček vojínů v kovových helmicích s mečíky po boku.

» Sám kníže Václav, « pravil kdosi opodál.

» Proč jsi chtěl, kupče týrat hochá? « ozval se velitelský hlas.

» Ó, jasný pane, přešlechtný kníže, « blábolí Abraam v rozpacích, » jen malou důtku jsem chtěl udělit tomu chlapci. Utekl a já bych byl utrpěl velkou škodu, kdyby jej Kella nebyl přivedl zpět. «

» Nuž, máš jej zas a škody tvůj měšec nepoznal. Schovej karabáč a více netrestej! Škoda, že zlozvyk otroctví z mé země nelze vymýt, ale nelitostného bití netrpím. To si pamatuj! «

» Jak poroučíš, tak učiním, « hluboce se uklání Abraam a býkovec hned mizí z dohledu.

Pak se kníže obrátil ke chlapci a laskavě jej oslovil: » Kde ses narodil a jak se jmenuješ? «

Hoch je šťasten. Bohatý knížecí šat ho nemate, neboť dobrota, jež září mu vstříc z laskavých očí a kreslí úsměv kolem mužných úst, ta chlapce povzbuzuje k důvěře. Bez bázně mluví s knížetem, jako by hovořil s bratrem.

Pokračování příští úterý

Historického Koncertu,
který se koná toto léto v ČESKOSLOVENSKU

HALO z AMERIKY

VÝTĚZEK Z PRODEJE BUDE DAROVÁN
DĚTSKÉ NEMOCNICI a ART FORUM v PRAZE

OBJEDNEJTE
Tričko na Památku



HALO z AMERIKY

Objednejte si TED
za POUHÝCH 3 10.- plus 5 2.- za balení a poštovné

ŠEK nebo MONEY ORDER s VAŠÍ OBJEDNAVKOU
VYSTAVTE na **HALO z AMERIKY**
P. O. Box 309 · LOS ANGELES · CA. 90078

OZNAČTE PATŘÍČNOU VELIKOST · S · M · L · XL

VYSOKÁ KVALITA · PĚTI BAREVNĚ TIŠTĚNO · DÁ SE PRÁT
* ZÁRUKA NA VRÁCENÍ PENĚZ PŘI VAŠÍ NES. ÚROJENOSTI *

VÝBORNÝ DÁREK a POZDRAV z AMERIKY · Pošlete Příbuzným a Přátelům v Československu

Vzácný nále z kamenných reliefů v Olomouci

Denní Hlasatel 9
5. dubna 1990

V červnu 1988 byly pracovníky Okresního střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Olomouci demontovány z důvodu restaurování dvě pískovcové desky, první s motivem erbu, druhá s motivem trofeje vojenské zbroje, vezděné v severním zdivu zastřešeného přístavku domu v Koželužské ulici čp. 591 v Olomouci.



Reliéf erbu je vytesaný v pískovcové desce o rozměrech 46×65×7 cm a byl umístěn asi 160 cm od země. Nad renesančním štítem erbu je koruna zdobená perlami se čtyřmi oblouky, vždy po dvou navzájem překříženými. Erb je čtvrcený se středním štítkem, který je dělen polcením, v pravé polovině je v poli uprostřed břevno, v levé polovině tři břevna pokosem. Ve čtvrceném štítu je v 1. a 4. části korunovaný dvouocasý lev, ve 2. a 3. části čtyři břevna. Nález nesl stopy polychromie, což umožnilo dokonalejší blasonování erbu. Úplný popis je tedy následující: střední štítek je dělen polcením. V pravé polovině je v

červeném poli uprostřed stříbrné břevno (znak zemí Rakouských), v levé polovině, v modrém poli, tři zlatá břevna pokosem (znak Burgundska). Ve čtvrceném štítu je v 1. a 4. části v červeném štítě stříbrný, zlatě korunovaný dvouocasý lev (znak Českého království), ve 2. a 3. části, v červeném štítě čtyři stříbrná břevna (znak Uher). Toto zivárnění erbu je charakteristické pro země Habsburského soustátí za vlády císaře Maxmiliána II. (1564–1576). Lze tedy předpokládat, že nále z pochází ze druhé poloviny 16. století. Erb byl nevhodně umístěn heraldicky pravou polovinou za odtokovou trubici dešťové vody, čímž docházelo k jeho poškozování.

Druhý reliéf, s motivem trofeje vojenské zbroje, umístěný v témže zdivu asi 200 cm napravo od erbu, na konci zdi, se nalézal také asi 160 cm od země. Je vytesán v pískovcové desce o rozměrech 43×39×10 cm, přičemž obě delší strany jsou rámovány. Motivem reliéfu je vzájemně zkřížená trofej vojenské zbroje překrytá přilbou. Přilbice s hřebínkem, výrazným čelním štítkem a ochranou zátylku, vychází svým tvarem a výraznou vegetabilní výzdobou z antiky. Šavle s křížovou záštítkou a střípkou ukončující hlavicí hlavou v podobě orla, má protáhlý hřbet, v závěru zahlý, se zdůrazněným perem a hrotem. Tento orientální typ šavle pochází z Uher, z období tureckých válek v 16. století. Dále jsou vyobrazeny šíp, dýka a palcát s kosočtvercovou bojovou hlavicí. Nejvýraznější a reliéf také přesněji datující je bambitka s protáhlou hlavní a podlouhlou pažbou, svírající s hlavní výrazný úhel. Pažba ukončená masivní hlavicí je zdobena štítkem s kováním. Kolečkový zámek na bambitce je charakteristický pro palné zbraně druhé poloviny 16. století, kdy byl vynalezen. Koncem 16. a počátkem 17. sto-

letí je tento systém vystřídán dokonalejším křesadlovým zámkem.



Reliéf trofeje vojenské zbroje je typickým motivem, objevujícím se počátkem renesančního umění v Zápálí. Vycházel z motivu idee triumfu, který ve starověkém Římě znamenal nejvyšší uznání imperátorovi. Na antických památkách se prvky triumfu poměry objevují především na vítězných obloucích, mnohdy v kombinaci s figurální výzdobou. Ve středověku byla myšlenka triumfu vždy oživována s příchodem nových politických situací. Motiv triumfu se v Itálii znovu objevil na přelomu 14. a 15. století. Byly budovány vítězné oblouky, triumfální motivy se objevují na obrazech a reliéfech.

Od počátku 16. století se s tímto motivem setkáváme i ve Střední Evropě. Jedním z dokladů použití triumfální tematiky v Olomouci je právě tento zajímavý nále z. Vzhledem k poměrně věrnému zobrazení palné zbraně (bambitky) je možné nále z datovat

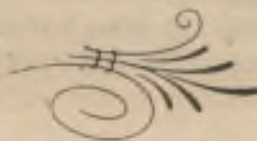
shodně s reliéfem erbu, tedy do druhé poloviny 16. století.

V bezprostřední blízkosti nálezu obou reliéfu stála Rohelská věž a Barbořina brána. Oblastí, kde se dnes nachází Koželužská ulice, se říkalo U věže Barbořiny. Oba reliéfy se nacházely v bezprostřední blízkosti hrabdy, která byla součástí mohutného severního fortifikačního systému budovaného za císaře Ferdinanda I. (podle kterého dostal také název) již od třicátých let 16. století. Nabízí se hypotéza, zda oba reliéfy nebyly součástí rozsáhlejší kompozice, snad portálu s triumfálním motivem, aktualizovaným hrozbou tureckého nebezpečí, který mohl být součástí Rohelské brány nebo Barbořiny věže.

K. Z.



Valdětýnský zámek v Mlnchově Hradlšti



Náměšt' na Hané

Roku 1766 dal v Náměšti Ferdinand Bonaventura hrabě Harrach postavit v klasicistním slohu zámek, kolem něho vybudoval kruhový francouzský park a po obvodu kruhu řadu domků pro tkalce manufaktury, které si přivedl ze svých panství v severních Čechách. Nábytek a ostatní



bytové zařízení je rokokové.

V náměšt'ském zámku našly útulek pověstné zlaté kočáry olomouckých biskupů a arcibiskupů ze 17. a 18. století.

Už po řadu let se v Náměšti pravidelně konají hanácké dožínkové slavnosti, pro něž tu byl vybudován velký amfiteátr.

Kouzlo starých pohlednic

OLOMOUCKÁ ŽIDOVSKÁ SYNAGOGA. Obě budovy, chrám i administrativní budova, zbořeny místními Němci v r. 1939. Do té doby stála synagoga v malém parčíku, blízko historicky známé Terézské brány, z níž část v pravém dolním rohu vyčnívá. (Synagoga, 1898, světlotisk, J. Motál, Luhačovice. Z olomouckých pohlednic z XIX. století).



Kaple sv. Anny Pohlednice z r. 1899



Synagoga v Olomouci

KAPLE SV. ANNY. Kaple přiléhá k západní zdi románského paláce. Vznikla r. 1617 na základě starší stavby ze XIV. století. Při regotizaci olomouckého dómu bylo její průčelí zkráceno o jedno klenební pole, a tak bylo uvolněno místo pro zvláštní vchod ze starého materiálu - do ambitu přímo z náměstí (sv. Václava. Ano, nejenom Praha má svůj 'Václavák'). Až do r. 1916 se v kapli scházela kapitula k volbě biskupů, vč. posledního, Františka Vaňáka, 26. srpna t. r. (od roku 1777 arcibiskupů. Poslední z nich, ThDr. Josef Karel Matocha, jmenován arcibiskupem papežem Piem XII. 2. května 1948; zemřel, pronásledován komunisty 2. února 1961). Za kapli, na hrabdbě, byl r. 1306 zavražděn poslední Přemyslovec Václav III. .

-drac-

Century 21
 RBI, INC.
 9025 West Cermak Road
 North Riverside, Illinois 60546
 Business (708) 442-0444
 Residence (708) 579-0545
 Pager 817-0782



**MILLIE
 KOLESKE**

mluvíme česky

6526 W. 41st St., Stickney,
 3417 S. 57th Ave., Cicero,

2638 S. Euclid, Berwyn

1135 Cleveland, LaGrange Park.
 Jed'te okolo se podívat anebo
 zavolejte o další informaci.

For rent

**STUDIO APARTMENT
 IN CICERO
 ELDERLY GENTLEMAN
 PREFERRED.
 CALL 656-9292
 ASK FOR DEBBIE**

Complete shoe repair shop in
 Berwyn, suburb of Chicago.
 Low rent. Retiring \$18,000
 CALL (708) 484-7763

Western Suburb - Complete
 Catering Operation. Corporate
 and Social and Fast Food. Excel-
 lent location. Asking \$60,000.
 708-354-3232.

V případě oznámky Seznámení,
 je nutno též přiložit prázdnou
 oznámkovanou obálku s adresou,
 na kterou má být odeslána odpo-
 ved' na inserát.

Děkujeme za pochopení
 Redakce

**Kde možno koupit
 Hlasatel:**

- Austin a Čermák Rd.,
 ve stánku Cicero.
- Miloš Pancner,
 6038 W. Čermák Rd., Cicero.
- Prague Sausage,
 6312 W. Čermák Rd.,
 Berwyn - pouze nedělní
- Redakce Hlasatele,
 6426 W. Čermák Rd.,
 Berwyn.
- Fred Pancner,
 6514 W. Čermák Rd.,
 Berwyn.
- Roh Oak Park a Čermák Rd.,
 Berwyn - stánek.
- 26th a Ridgeland,
 Berwyn, stánek - nedělní.
- Čermák Rd. a Ridgeland,
 Berwyn, stánek - nedělní.
- Čermák Rd. a East Ave.,
 Berwyn, stánek.
- V New Yorku: Candy Store,
 1437 - 1st Ave.,
 New York, N. Y.

DVOUPOSCHODOVÝ MODERNÍ DŮM
 NA PRODEJ
 ADDISON - WOOD DALE



s veškerým komfortem, 3 velké koupelny,
 20x18 rodlč. ložnice, 20x6 šatna, velké
 ložnice, místnost pro kompuer, 7x16 loft,
 krb, whirlpool, garáž pro dvě a půl auta,
 půlakrový rohový pozemek. 15 minut do
 Berwynu.

O další informace volejte



MIKI SPIGL

Cermak Road Realty
 6226 záp. Čermák tř.
 Berwyn, Ill.
 č. tel. : 484-4800

Dům o 16ti bytech, jižní Cicero, 16 roků
 starý. Příjem \$ 72. 500

**ČISTIME KOBERCE
 A
 ČALOUNĚNÝ NÁBYTEK**

Volejte
 přes den:

Hana: 484-3459

večer

Chris: 863-4113



HELP WANTED

SECURITY

Immediate openings for security officers
 on the North side of Chicago, and North-
 ern suburbs. To work at any specific site,
 you must have a car and home phone.
 Starting salary varies - depending on
 qualifications and availability. We provide
 HMO benefits, including Dental coverage.
 Paid holidays and vacations. State Certi-
 fied training and a whole lot more. Please
 call our office to arrange for an interview or
 visit our office at:

STANLEY SMITH SECURITY
 5225 Old Orchard Rd. 23A
 Skokie, IL. 60077
 (708) 965-9060

Must read, write and speak English
 fluently.

NURSING DIRECTOR
 Nursing Home

39 bed co-located nursing home located 45
 miles from Glacier National Park seeks
 experienced RN for challenging position.
 Contact: Administrator, Glacier County
 Medical Center 802 2nd St. S. E., Cut
 Bank, MT 59427 (406)873-2251
 EOE

HLEDÁ SE

p. Leo Kaufmann,

asi 82letý, který kdysi měl v
 Chicagu nebo okolí továrnu na
 klobouky. Prostřednictvím dr.
 Čáslavské ho hledá jeho syn
 Saša s rodinou.

Snažně prosíme, kdo o něm
 víte, zavolejte nebo napište do
 redakce Hlasatele. Děkujeme!

Hledáme také židovského ra-
 bi, který by mohl o p. Kauf-
 mannovi vědět.

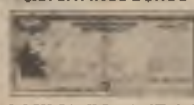
(312) 484-1118
marina's
 BEAUTY SALON
 Home of the finest permanent waving
 Visit Marina's new
 salon - formerly at
 26th St. & Hamlin.
 now at
 6234 W. Cermak Rd., Berwyn, IL



**Wise In Years.
 Young At Heart.
 Great American
 Investor.**

If you stop for gas at Wally Bonfield's service station, be prepared to fill
 up on a few good stories. One of his favorites is how he built his retire-
 ment nestegg—with U.S. Savings Bonds, the
 Great American Investment. "Bonds have
 always been there for me," he says proudly. Be-
 come the next Great American Investor. Call us
 to find out more.

U.S. SAVINGS BONDS



1-800-US-BONDS

A public service of this publication

**LIMO DRIVERS
 FULL and PART TIME**

Over 23 years. Clean driving record. Top
 pay. Company car. Must be able to
 communicate **FLUENTLY** in English.

Apply In Person
UNITED LIMOUSINE
 432 Ogden
 Downers Grove
 (708) 969-8814

Help Wanted

PANEL WIREMAN

Read control system prints, know control
 components. Experience with machines and-
 or building control panels. Must have trans-
 portation. Must read, write and speak
FLUENT English. 708-860-7410.

COSMETOLOGIST

Licensed European-trained cos-
 metologist for famous skincare
 salon. Must have authorization
 to work. Call 312-787-4300 for
 Appointment.

**Nová služba
 návštěvníkům Prahy**

Využijte možnosti zajistit si hluboký záži-
 tek při Vaší příští návštěvě Prahy. Agentura
 OVATION Vám může ve velmi krátkých
 lhůtách zaslat vstupenky na představení
 Národního divadla, České filharmonie, La-
 terny Magiky a divadla Na Vinohradech.
 Kontaktujte nás na tel. číslech švýcarské sítě
 (4122) 616-296 (česky) nebo (4156) 964-856
 (anglicky), případně pište v obou jazycích na
 telefax (4122 616-296 anebo adresu:

OVATION, Rotrichstrasse 3,
 CH-5452 Oberrohrdorf, Švýcarsko.

**Nemovitosti
 v Československu**

Informace o podmínkách koupě
 a pronájmu nemovitostí vám
 zašle a realizaci zprostředkuje:

**Ing. Jiří PELANEK,
 M. Pujmanové 18
 60200 Brno
 Czechoslovakia**

Překládám do angličtiny legální
 doklady školní a osobní
 notářsky ověřené.

O. KOVAR
 Pište na adresu:
 P. O. Box 313
 Riverside, IL 60546
 nebo volejte:
 (708) 442-7115

Wanted

CANCER PAD MATERIAL
 by Church Ladies who make up
 cancer pads free for the Cancer
 Society, bed sheets, towels,
 blankets, etc. are needed. Will
 pick up. Please call Norm at
 708-863-8979.

nepojdeme.

Všetok náklad sme odhodoli a teraz pojdeme dopredu. Pol'ský automobil sme už našartovali. Pridávame plyn a dívame sa a naraz z hrúzou zistujeme že už tam máme 160 a ideme po ceste ktorá sa trochu podobá tankodromu. Pridávame plyn a prichádzame na križovatky a nevieme vlastne, pretože vlastne na tých križovatkách nie sú smerníky, ktorým smerom sa vydat'. Nemáme pred sebou ekonomickú mapu. . .

Nemáme pred sebou ekonomickú mapu, nemáme mapu bankovníctví, chybí nám ešte mnoho ďalších vecí. Část národa chce jít cestou socialismu, část chce jít kapitalistickou cestou a to je docela jiná mapa. Jakou cestou se tedy budou ubírat odbory, jakou samospráva? A teď se vlastně hádáme, kterou cestou půjdeme a řidič přidává plyn a stále nevíme, kudy pojedeme.

V dnešním polském ekonomickém a politickém životě můžeme tedy nacházet stopy nejednoty, vidíme, že si nevíte úplně dobře rady se vším. Myslíte si, že by se to dalo porovnat s námi, s Československem?

Ano, samozřejmě, my nemáme efekty ekonomické, to znamená nedosáhli jsme ještě žádných výsledků. Ale když chcete jet dopredu, tak musíte nejdřív zastavit a potom se rozjet. A to je ta nejtěžší doba, do té vy jste se ještě nedostali. V ekonomice to znamená, že musíte začít rušit neekonomické provozy, propouštět. Tam my už jsme, my jsme v té fázi, kdy aplaus, který mě provázel, když jsem nastupoval do funkce, se najednou změnil v pískot. Lidé mě kanonizovali, byl jsem vyhlášen za svatého a najednou, když říkám, že je potřeba taky propouštět, že je potřeba rušit některé výroby, které jsou neefektivní, lidé pískají. Tak vidíte, jak je to všechno proměnné a to vás teprve čeká. My jsme o něco dál. Vy do této doby přijdete, proto, aby mohlo být lépe, musí být nejdříve hůře.

Musí se občas slibovat lidu, to znamená, jestliže jste tady hovořil o tom, že dosáhneme nějaké mety, nějakého cíle, v jaké době to asi odhadujete, kdy bychom mohli předpokládat, že se ocitneme na nějaké úrovni, se kterou lid bude spokojen?

To není vůbec pravda, vůbec nic se nesmí slibovat. Máte svoji krásnou zemi, máte svá pole, stroje, musíte z nich platit daně, musíte platit daň za to, že jste se chytili své příležitosti, tudíž odvádět ze svého zisku. Jste jakoby nazí, stojíte v krajině a svlékli vás, jste svobodni a teď záleží jenom na vás, co s tím uděláte. Ocitli jste se před svým problémem a máte se uživit. A když to nedokážete, tak máte smůlu. Ta svoboda vám není vůbec nic platná, zůstanete nazí a budete hladoví. Svoboda je to nejstrašnější, co si vůbec dovedete představit, ale bohužel nikdo nic lepšího zatím nevymyslel.

Chtěl byste našim posluchačům a divákům v Československu něco vzkázat, chtěl byste něco říci, na co jsme zapomněli?

Ano, čeká vás velmi těžká doba. Skutečně mi věřte, mám v tom zkušenosti. Ve vaší zemi bude hůře proto, aby u vás bylo lépe, to už jsem jednou řekl, ale to musíte překonat. Nemáte jinou volbu, pokud

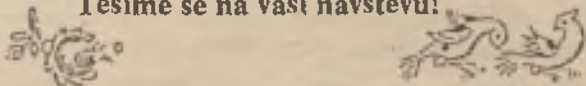
chcete změnit systém, musí být u vás nejdřív hůře, aby mohlo být lépe. Zaprvé. A zadruhé, pozorně čtete Rudé právo, dejte si na ně velký pozor, tam mě totiž nemají rádi, anebo mi nechtějí rozumět a proto záměrně zkreslují to, co říkám. Ale já jsem velkým zastáncem vašeho prezidenta, vašich reforem a vaší společnosti a nikdy tomu nebude jinak. Nikdy se nebudu snažit o cokoli jiného. Nebudu se vám snažit nutit svůj program, do vašeho programu zasahovat. Příkladně se řídím koncepcí, abych vám nepřekážel a vměšovat se do vašich záležitostí nebudu, to mi věřte. Jsem s vámi spřízněn, jsem vlastně vašim bratrem. Jak víte, bratra si člověk nikdy nemůže vybrat, toho prostě má. A tak bych rád přijel do Československa třeba i když tam nebudu pozván. Mám vás rád, budu velmi št'asten, když se opět Čech a Lech setká.



V pondělí začlo vyšetřování výtržnosti v Londýně, kde bylo v sobotu zatčeno 341 lidí a asi 400 demonstrantů a policejních důstojníků zraněno. Lidé protestovali proti nepopulární nové dani. Vyhořelé auto Porsche bylo necháno na ulici v divadelním obvodu

Nový sklad keramiky z Československa je už vystaven v našem obchodě

Těšíme se na vaši návštěvu!



Máme z Československa a jiných zemí největší výběr KŘIŠTÁLOVÉHO SKLA. Pravé české GRANÁTY a Jablonecká BIŽUTÉRIE.

Dámské ručně vyšíváné BLUZY, vyšíváné OBRAZY Prahy nebo Bratislavy - ZÁSTĚRY a PENTLE ke krojům. KAPESNÍKY, vlněné ŠATKY a PANENKY v krojích.

CUKROVINKY, BONBONIERY čokoládové KAFÍČKO s rumovou příchutí.

Do KUCHYNĚ mák, kmín, trhané krupky, sušené hřibky a kuchyňské koření. Mlýnky na maso a nástavce na děláni cukroví. Mlýnek na housku, kráječ knedlíků, strojek na děláni halušek, kuchyňské váhy, formičky na cukroví a bábovky.

Rekordy, kazety, zábavné knihy, slovníky, učebnice a obrázkové knihy pro děti.

BLAHOPŘÁNÍ v různých řečích - anglické, české, slovenské, polské, německé a italské.

TUZEX - potravinové balíčky bez clo nebo peněžní poukázky

do Československa - vyřizujeme rychle a spolehlivě.

Různé katalogy k dostání zdarma na požádání.

F. Pancner, Inc.

6514 W. Cermak Road - Berwyn, IL 60402

Obchodní hodiny:

Pondělí - pátek od 9.30 ráno do 6.00 večer;

v sobotu od 9.00 ráno do 6.00 hod. večer; zavřeno v neděli.

Tel.: (708) 484-3459



Navštivte svobodné ČESKOSLOVENSKO 1990

Skupinové odlety do Prahy a Bratislavy z Chicaga či New Yorku za nejlevnější ceny.

Data odletů: 10. a 25. května, 7., 21., 25. a 28. června, 5. a 19. července, 2., 16. a 30. srpna, 7., 15. a 27. září.

Pobyt je na 16, 21 a nebo na 30 dní a může být prodloužen až na 90 dní.

Do Frankfurtu za snížené ceny:

Do 2. května jen 399.00 dol. okružní cesta

Od 15. do 31. května a od 1. října do 31. října 529.00 dol.

Od 1. června do 30. září 599.00 dol. plus daň.

Cesta musí být rezervována a zaplácena do 28. února 1990.

Do Vídně, okružní letenky:

od 1. do 31. března 529.00 dol., od 1. do 30. dubna 569.00 dol.

Pronajmutí aut ve Frankfurtu a ve Vídni za velmi výhodné ceny.

Zavolejte a nebo napište o podrobné informace!



WEBER TRAVEL AGENCY

6805 W. Cermak Rd., Berwyn, IL. 60402

TEL. (708) 749-1333

SINCE 1921... First National Bank of Cicero

Provádí bankovní služby veřejnosti.



Základ spolehlivé společnosti

6000 West Cermak Road.

2500 South Cicero Ave.

Cicero Illinois 60650 Phone 780-5000 Member FDIC

Historik Ján Mlynárik spomína na čs. politickú políciu

1. februára 1990 federálny minister vnútra rozpustil Štátnu bezpečnosť, čiže politickú políciu. Je to historický čin, dátum, ktorý vojde do histórie novodobého Československa. Skončila sa éra jednej zložky československej polície, ktorá terorizovala občanov štátu už za obmedzenej demokracie v rokoch 1945-1948, v ktorej neľudské štruktúry sa umocnili a uplatnili najmä za komunistickej diktatúry po roku 1948. Teda - 42 ročná éra! Raz objektívny historik zhodnotí činnosť tejto skutočne zločineckej organizácie, vypovie súd za všetkých, ktorí sa stali jej obeťmi a z ktorých mnohí neprežili.

Lenže ako vieme, odchádzajúca moc, ak má čas, zahladzuje za sebou stopy; v tomto prípade páli archívy. Stačí niekto ko hodín, aby sa dôverný materiál - najmä konfidenciov, agentov, udavačov stratil, alebo vyviezol - čert nikdy nespí - do cudziny, aby mohol slúžiť naďalej. Až príde čas! Ale v každom prípade prevláda ničenie kartoték a kompromitujúceho materiálu. Archívy možno spáliť alebo skartovať - hoci, ako som čítal, istý vysoký náčelník ŠtB nariadil už dávnejšie 'odstaviť' skartovací stroj. Bolo by zaujímavé vedieť, čo predtým skartoval...

Nemožno však spáliť a skartovať ľudskú pamäť. Politická polícia terorizovala desaťtisíce občanov tejto republiky. V ich pamäti zostali zapísané jej činy. A to výrazne! Lebo výnimočné, stresové situácie, ktoré tajní u stíhaných, vypočúvaných a bitých občanov vyvolali, sa vryli do pamäti podstatne výraznejšie a hlbšie, než iné zážitky.

Občianska spoločnosť sa bude musieť vyrovnat' s týmto reliktom totalitnej diktatúry. Archívy spomienok a zážitkov budú vydávať svoje svedectvo. A je tak dobre aspoň preto, aby zostávali varovaním pred násilím a zlom, ktoré by sa už nikdy nemalo opakovať. Aspoň v tom je ich morálne opodstatnenie.

Pretože s politickou políciou československého komunistického štátu za normalizácie v rokoch 1969 až do mojho odchodu z Československa na sklonku roku 1982 som mal časté 'nedobrovoľné styky', chcem prispieť svojou troškou spomienok. Dúfam, že to bude inšpirovať aj iných občanov, aby zozbierali svoje myšlienky a spomienky: raz to budú historici potrebovať, ako napríklad spomienky súčasníkov druhej svetovej vojny a antinacistického odboja.

Najprv však dlžím vysvetlenie, čo je to 'kachlíkáreň', ktorá sa prezentuje v titule mojich neveselých rozpomienok. Existuje v Prahe na známej Bartolomejskej ulici, sídle pražskej polície. Je to rozsiahla, štvor či päť poschodová budova, moderného štýlu, s veľkými oknami, celá obložená bielymi kachličkami. Takéto budovy sa stavali v 30-tych rokoch, boli pýchou architektúry. V podobnom štýle bola postavená budova poisťovne na Žižkove, ktorú po roku 1945 zabralo Revolučné odborové hnutie. D'alej má tento strih budova Federálneho ministerstva vnútra v Prahe na Letnej. Aj tej patrilo názov

'kachlíkáreň, lebo sídlili v nej nadriadené orgány tej našej kachlíkárne na Prahe 1, v Bartolomejskej, pri Národnom divadle.

Ako zvonka bola veselá a pekná 'kachlíkáreň' v Bartolomejskej, tak zvnútra bola ponurá, smutná až desivá. Ešte roku 1981 na jej chodbách viseli plagáty s reprodukciami smutne známej Čeky, ruskej tajnej polície z porevolučných rokov. V pracovni, kde ma vypočúval poručík Karban, bola soška Felixa Dzeržinského, žltá, vosková, páchnuca nekrofilstvom a na stene sa prísne tváril Jozef Vissarionovič Stalin. Čekista prísny ukázovák sledoval každého, kto naňho pohliadol: "Braň s nasadením života revolúciu!"

S kachlíkárnou sú spojené mená tajných policajtov, ktoré sa mi vryli do pamäti. Boli to tí prví - plukovník Musil a plukovník Šepák, ktorí si ma vzali na mušku roku 1971. Zrejme sú už dávno v dôchodku, alebo v prípade Šepáka už vo večnosti, vtedy mohol mať už nad 55 rokov, teda nad dôchodkový vek, v ktorom dôstojníci polície, no aj armády, odchádzajú na odpočinok. Doba však bola pre normalizátorov revolučná a tak ponechali v službe aj 'pracujúcich dôchodcov'. Musil bol vysoký, vypasený - bol zrejme mladší, ale tiež mohol byť okolo päťdesiatky. Ten mal úlohu toho 'zlého' v dvojici. Nepoviem nič nové, že vyšetrovalo sa vždy najmenej v dvojici, pričom jeden - v mojom prípade Šepák hral úlohu dobrého, tedy onoho 'cukru' a Musil toho zlého, teda 'biča'.

Po galérii ďalších tajných policajtov sa mi vynárajú postavy, akými boli poručík Karban, s ktorým som mal dočinenia roku 1981, ďalej kapitán, doktor práv Marián Slávik, moj vyšetrovatel' z Ruzyne a napokon major Ján Trkovský, ktorý bol na čele t'aženia proti inteligencii a chartistom roku 1981 v príprave monsterprocesu - najprv 'Šiklová a spol.', potom 'Ruml a spol.'. Zhodou okolností títo traja poslední boli Slováci, hoci sa k národnosti hlásil iba Marián Slávik. Karban a Trkovský sa počestili.

Spomínam si na týchto dôstojníkov Štátnej bezpečnosti nie preto, aby som na nich ukazoval prstom, napokon až na Karbana sa všetci ku mne chovali slušne, ale zostali mi natrvalo v pamäti pre svoje represívne činy, ktoré vykonávali z nariadenia vrcholnej represívnej inštitúcie, ktorej slúžili a ktorá ich za ich činnosť dobre honorovala.

Musím hneď povedať, že nikdy na mňa nevztiahli ruku. Nezlomili mi nohu ako českému hercovi Landovskému, nepálili ma ohňom, ako pesničkára Vlastu Třešňáka a neusilovali mi o život, ako aktivisti Pavlovi Wonkovi. Možno že im stačila duchovná, morálna represia, ktorú som prežíval, keď mi zabavili archív a napokon aj moju spoveď synovi pri sumarizácii života. Totiž týrat' človeka Štátna bezpečnosť dokázala rafinovane, každého svojim spôsobom, každému dala čo mu patrí, 'jedem das seine', však to už poznáme od jej hnedých predchodcov.

Literární recenze

Jaroslav Hovorka postavil vedľa seba a konfrontoval křehkou krásu čínské poezie a výroky starých mudrců se skutečnými výroky a úvahami Jana Wericha, několik let před jeho smrtí. Využil k tomu své přítomnosti ve Werichově jihočeském hnízdě, kdy ho jako lékař léčil akupunkturou, i své mnohaleté zkušenosti a znalosti čínské literatury a prostředí. Vzniklo tak pásmo, nikoliv předstíraný a stylizovaný dialog - ale pásmo, skládající se ze dvou soběstačných monologů - Bosonohého a Klauna, dvou mluvčích, kteří představují póly naprosto odlišné, ale přesto se v něčem stýkají.

V čem tkví půvab této konfrontace? Bosonohý vlastně pouze reprodukuje a komentuje melancholickou snivost a křehkost staré čínské poezie, která dojemně kontaminovala pól lyrický s epickým. Vzniká tak jemné předivo podivuhodně jemných, básnických obrazů, kreslených jakoby náznakem, lehkým štětcem s tuší,

v němž se jako žilky na žebrovní listů objevují hluboké filozofické myšlenky a postřehy, jež mají znázorňovat trvání a proto ani dnes nezevšedněly. Tyto postřehy a úvahy, které jako by vycházely ze základní téze, že 'moudrost pramení z rovnováhy mezi rozumem a citem' jsou jakýmsi tušným ideálem harmonie, obsahují však protikladný náboj, jsou dány též dialektickým zápasem mezi dvěma základními silami jang a jin, jež zároveň označují i různost pohlaví. Toto propojení je pochopitelně blízké evropské civilizaci a myšlení založenému na kontrastnosti a ukazuje, jak zjednodušený byl tradiční názor na východní filozofii, který ji, pod vlivem náboženských představ, spatřoval pouze v klidu a zapomnění.

Jan Werich dovedl i politické myšlenky vyjádřit stručně a lapidárně; vyslovil i nejsložitější věci tak, že byly jasné jako houska na

Ze světa

krámě: "Ve světě, kterému vládnou násilníci, není rozdíl mezi bílým a černým, ale nejkrásnějším agentem nepřítelem je blbec, protože pro něj pracuje úplně zadarmo a ani o tom neví. S takovou duševní 'výzbrojí' se lze ovšem pustit i do nejrafinovanějších oblastí noetiky: "Jsou různé pravdy, ale v žádný době žádná pravda není pravdou, když jí život nepotvrzuje. Některá pravda je tak malá, že vlastně ani už pravdou není." - Potud Jan Werich.

A na dně těchto konfrontací a kontaktů, tam, kde se člověku zjevuje pravda nepřikrášlená, hola, v okamžiku, kdy ví, že život jednou skončí, spočívá hluboká láska k přírodě, láska, která má kořeny v porozumění. A tak láska k přírodě je nejen pojátkem mezi oběma odlišnými póly tohoto nezvykle utvářeného textu, je možná i spojnicí mezi moderním umělcem a tvůrcem a mezi pra-

starými čínskými filozofy a malíři, kteří si nyní, přes hranice časů a kontinentů podávají ruku s klau-nem. Doba se mění, leč člověk trvá. Díky každému, kdo nám to připomene.

*

O historii Němců v Rusku

Jak se vůbec dostali Němci do Ruska? První Němci se objevili na Volze v roce 1764, to bylo na pozvání Kateřiny II. Za pět let už třicet tisíc. Přesídlování trvalo asi sto let. Němci se v té době usadili na Volze, na Kavkazu, Krymu, v Gruzii. A ve dvacátém století i na západní Sibiři. V začátcích ruské vlády bylo na Sibiři více než 500 vesnic zcela německých. Podle sčítání z konce sedmdesátých let jsou to více než dva milióny lidí. Žijí ve všech svazových republikách, nejvíce v Kazachstánu - jeden milión v ruské federaci 780 tisíc. Dnes deset Němců je lidovými poslanci SSSR, v Nejvyšším sovětu působí tři členové - Němci.

D. S.